Libellus quo continuantur experimenta, et observationes circa nova sua medicamenta / [Anton Störck].

Contributors

Störck, Anton, Freiherr von, 1731-1803.

Publication/Creation

Vindobonae : Typ. Joan. Thomae de Trattnern, 1765.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/p4yfj5xu

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org

ANTONII STÖRCK,

SAC. CÆS. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, NEC NON IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI,

LIBELLUS,

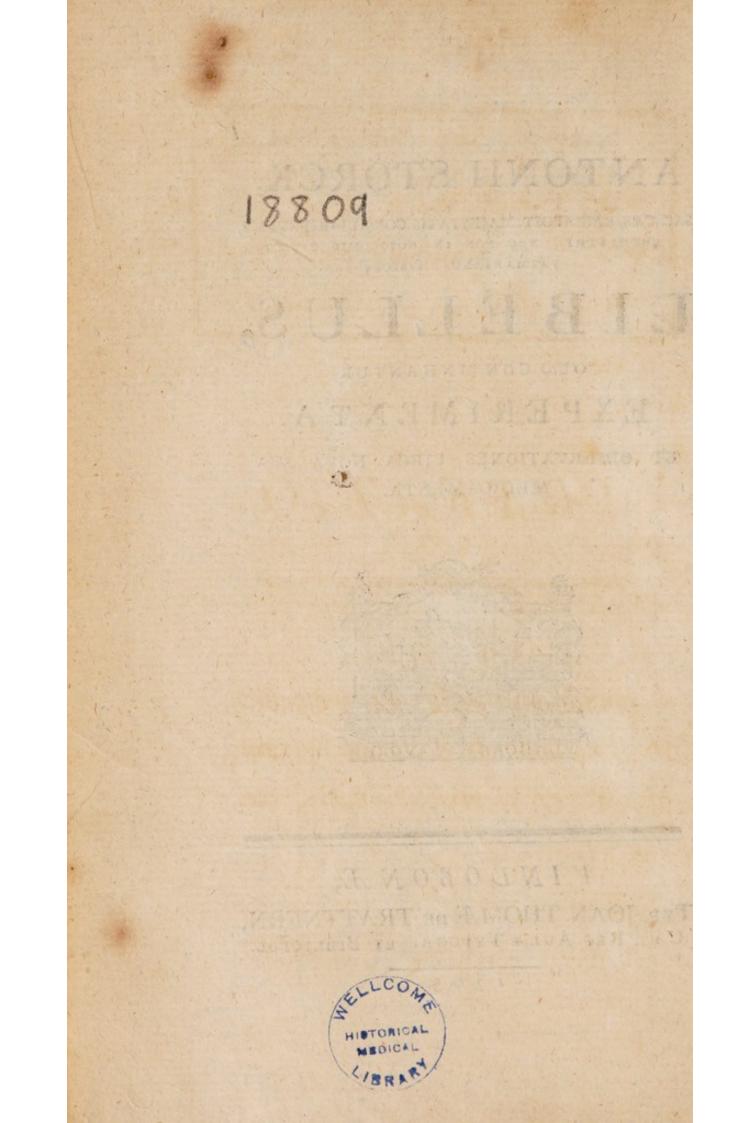
QUO CONTINUANTUR EXPERIMENTA,

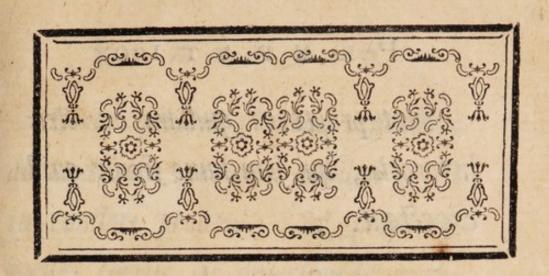
ET OBSERVATIONES CIRCA NOVA SUA MEDICAMENTA.

VINDOBONÆ, Typ. JOAN. THOMÆ DE TRATTNERN, Cæs. Reg. Aulæ Typogr. et Bibliopol.

1765.

Promiseram in prioribus meis libellis, me omnem daturum operam, ut nova ex plantis venenatis remedia detegerem.

Sunt

Sunt propterea quidam ex viris litteratis, qui jam nunc simile quid expectant.

Verum id præstare hucusque non potui; etenim frequentia S longa aulæ itinera me abægris meis multo tempore abesse jusserunt, impediveruntque me in observando; simul etiam me diuturnus S violentus morbus detinuit, S vires adeo prosiravit, ut per plures menses omne fere acrius studium debuerim negligere.

Bi-

Binas quidem plantas venenatas ad tentamen medicum adbibui, eas in canibus probavi, & proprium meum corpus iis diversimode exercui ac divexavi, de earum tamen virtute & usu interno nil adbuc certi licet asserve.

Nibilominus nullam (quantum mibi erat possibile) occasionem prætermisi, qua poteram experimenta facere, & novas de meis, jam propositis, medicamentis observationes colligere.

Has

Has nunc in bocce opu/culo recenseo, S viris doEtis consueta sinceritate communico.

Nec mibi timeo; quamvis plures fint, qui in me & mea medicamenta severe, & subinde sat ruditur invebuntur; etenim bos pacata mente & sicco pede prætereo; viris tantum iis scribo, qui artem amant & ejus incrementum, atque recta corda babent, & ab invidia (quod turpe vitium maxime inter medicos utinam exularet) penitus sunt immunes.

Li-

Lites ego nemini moveo, nec rostris nec unguibus mea medicamenta defendo, pacem amo; sola ægrotantium salus mibi cordi est, uti & bonesti viri officium.

Nec lucrum ex meis inventis peto, nec ullam gloriam ambio; dum quid falutare inde ægris evenit, gaudeo, & mibi tacite gratulor.

Hoc totum est quod desidero, precor, & exopto.

Ob-

CAPUT I.

2

fideliter descriptis, constat, tuto posse præberi ægrotantibus, & salubrem in sanandis morbis effectum præstare.

Hæc funt: Cicuta, Aconitum, Colchicum, Hyosciamus, Stramonium.

Quoscunque authores rei medicæ pervolvimus, invenimus ubique has plantas in venenatorum claffe effe collocatas.

Conftantes autem obfervationes nunc edocent, has debito modo præparatas, datasque ægris non folum non nocere, fed morbos, aliis remediis omnibus repugnantes, fæpe curare; hinc merito effe adfcribendas in medicamentorum Claffes.

Quo plura inveniuntur medicamenta, eo ars fit perfectior, facilior, fimplicior; nec medicus toties in morbis chronicis adeo curtam fuam fuppellectilem

lem cogetur fateri, nec tot peribunt ægri, nec fato suo toties relinquentur.

Multos enim morbos ideo dicimus incurabiles, quoniam ignoramus medicamenta, quæ ad eos debellandos valerent.

Omnipotens & adorandus mundi creator omnes hominum calamitates, morbosque prævidit; propterea tot millenas procreavit plantas, quæ mortalibus falubres effent.

Verum requiritur humana induftria, requiritur fedula obfervatio, & experimentum fæpius fumma cum cautela repetitum, ut detegatur, qua ratione hæ exhibeantur, quid agant, quove in morborum genere tuto conveniant.

Nec impoffibile videtur, hoc evincere: tempore opus eft, & unanimi ac A2 con-

3

CAPUT I.

conftanti bonorum medicorum labore atque studio.

Plantas innocuas determinare ad fuas claffes, adeo arduum non eft; has enim in proprio tentare corpore impune licet; licet & eas dare ægris, unde earum effectus, & vis brevi patefcit.

Plus autem difficultatis, & periculi in plantis fufpectis, & venenatis perfcrutandis reperitur: Etenim has exhibere ægris nefas eft, antequam certo conftet, qua forma, & qua dofi fine omni prorfus detrimento dari poffint.

Qui temerarie in hominis perniciem fua inftituit experimenta, æque homicidii reus eft, ac ille, qui gladio quem perftringit.

Hinc:

4

5

Hinc: ut prima tentamina in animali vili instituantur, jubet ratio, & proximi amor.

Ego femper mediocris staturæ canem felegi, & in principio parvam admodum dofim illi exhibui, eam augendo quotidie, quo usque eam canis fine noxa tulit.

Dum obfervavi magnas, & fubitas in tali animali turbationes non fieri, imo illud a notabili fatis quantitate nequaquam affici, tunc minimam, & fere infenfibilem portionem ipfemet affumfi, dofimque infenfibiliter auxi, donec aliquem in me effectum animadverterim.

His prægreffis absque omni confcientiæ remorfu licuit mihi tuto in ægris fimilia remedia prudenti manu tentare.

Ex

CAPUT I.

6

Ex mutatione & effectu in me obfervato, poteram eminus concludere: in quonam morbo tale remedium foret bonum.

Incipiebam femper a parva dofi, eam augendo, donec debitus fequeretur effectus; quamprimum vidi cujusdam hominis idiofyncrafiam tale remedium non ferre, tunc illico abftinui; hac ratione nemini nocui.

Magna dein in omnia fymptomata, & omnes mutationes adtentione, fedula & multiplici ac fida effectuum obfervatione, ufus talis medicamenti fe fponte extendit, & detegitur fenfim, id in pluribus morbis tuto, & faluberrimo cum effectu poffe exhiberi.

DE CICUTA.

CAPUT II.

Dolendum est summopere, a multis adhuc pharmacopœis, & medicis varias promiscue herbas cicutæ vulgaris loco ad facienda experimenta applicari.

Exfpectant inde effectum, quem ego cicutæ vulgari adtribuo, & merito falluntur.

Miferunt mihi ex variis regionibus diverfas cicutæ fpecies, quarum quælibet eodem modo, ac ego præfcripfi, parata, longo tempore data eft ægris veræ cicutæ loco; lamentabantur omnes, fe paucas, aut plane nullas in morbis, ad quos curandos ego hanc plantam commendavi, mutationes obfervaffe.

A 4

Nec

8

Nec mirabar: recto etenim inftituto examine vidi, nullam fuiffe veram cicutam.

Res ita contigit in Anglia, Hollandia, Gallia, Italia, Borussia, Silesia, Bohemia, & in ipfa Austria &c.

Inde factum est, ut multum meritæ laudis detraheretur cicutæ.

Hinc ortæ funt lites, & in utramque partem pugnabatur. Quidam omnem prorfus efficaciam cicutæ denegarunt, quidam hæferunt dubii, alii diverfo climati hæc adfcribebant, alii experimentis convicti, cicutam utiliffimum effe remedium, contendebant.

Fuit hoc primum, & maximum vitium, quod progressum rei cicutariæ magnopere impedivit.

commendavi, mutationas

Fit fæpiffime, ut in eodem loco, ubi vera cicuta crefcit, inveniantur aliæ herbæ, quæ huic primo afpectu videntur fimillimæ & eædem.

Unde colliguntur fine difcrimine, paratur inde fuccus, & extractum; & ex his, dum ægris præbentur, fequitur effectus paucus, tardus, quandoque nullus.

Has herbas ita inter fe crefcentes toties hac æftate in Hungaria obfervavi, dum valles & locorum vicinias perquifivi.

Ipfe ego primo intuitu aliquoties hæfitavi.

Dum autem quis dubitat, veramne haberet cicutam : is eam in calidiori ponat loco, dum incipit flaccefcere aut ficcari, & vera est cicuta, tunc ingra-

A 5

tum .

10

tum murium domesticorum fœtorem fpargit.

Vel quod adhuc facilius: conterantur digitis herbæ folia, & intra pauca minuta fenties digitos eodem fœtore affectos.

Fœtor talis, qualem mures domeftici fpargunt, character est essentialis veræ cicutæ, hunc facile quisque poterit detegere, is enim si deficit, vera planta non habetur, licet reliqui characteres Botanici minus peritis exacte convenire videantur.

Quo hic fœtor est fortior, eo major inest plantæ virtus.

Faciliorem methodum veram inveniendi cicutam, vix quifpiam demonstrabit.

Dum de virtute, & efficacia hujus plantæ agitur, & fiunt experimenta, certus quilibet effe debet, fe veram, & rite paratam exhibere cicutam.

Et

II

Et tunc : fi recto modo, fida mente, atque debitis cautelis fua experimenta inftituerit, firmæ erunt ejus obfervationes, & inde fluent utiles, ac falubres conclusiones.

Quæritur nunc, qua forma dari debeat cicuta?

Quamvis propofuerim in principio folum extractum, inde rite paratum, vidi tamen novis experimentis totam plantam abfque ulla fere præparatione dari tuto poffe.

Qui extractum fumere renuunt, iis quandoque infusum, vel & decoctum prodest.

Ex herba recenti paratur conferva, qua integra plantæ vis confervatur. 3. Herbæ recentis & fucculentæ cicutæ lib. β facch. alb. in pulverem triti. lib. j. mi-

misceantur & contundantur probe in mortario marmoreo, ut fiat conserva.

Conficitur quoque fyrupus.

β. fucci cicutæ recenter expreffi lib. j. β facch. alb. lib. ij.

m. & coquantur vafe figulino lento igne ad fyrupi confiftentiam.

Folia in pulverem contrita exhibui quoque optimo cum effectu, & fine omni noxa.

Deftillatur inde aqua fragrantifima, quæ in curandis peffimis ulceribus, quandoque plus efficit, quam decoctum, vel infuíum, vel & alia quæcunque medicamenta; hoc celeberrimus nofter chirurgiæ profeffor *Leber* primus tentavit, & pluribus confirmavit experimentis.

Paratur & oleum, quo partes affectæ illiniuntur & perfricantur.

Ŗ.

12

13

82

B. Herbæ recentis cicutæ conquaffatæ, ol. olivar. aa lib. j.

m. & lento igne coquantur invicem ad humididatis confumtionem, dein exprimatur oleum.

CAPUT III.

CASUS PRIMUS.

Nobilis matrona fcirrhum, ovo gallinaceo paulo majorem, longo tempore in mamma habuit; indolens is erat in principio; dein vero in eo tanti dolores pungentes advertebantur, ut ægra merito inde cancrum metueret.

Caufa hujus mali nota non erat. Ægra præterea cachectica fuit, flaccida,

14

& carebat appetitu; & mentis hilaritas erat penitus proftrata.

Juffi pilulas ex folo cicutæ extracto paratas affumeret.

Harum usu mox rediit appetitus, mens fiebat hilarior, & intra paucos menses tumor totus disparuit.

Matrona hæc jam ultra annum optima fruitur fanitate, & ridet atque contemnit eos, qui harum pilularum ufum adeo deleterium ipfi defcripferunt.

CASUS SECUNDUS.

Fæmina ruftica cancro fædiffimo afficiebatur, qui ex radice nafi ufque ad alam nafi finiftram, & infra oculi ejufdem lateris totam palpebram fefe extendit, offa nafi arrofit, & formavit labia in-

DE CICUTA.

15

CA-

inæqualia, callosa, tumidis venis variegata, & dolentia admodum.

Malum adeo turpe erat vifu, & adeo horrendum fpargebat fœtorem, ut hanc miferam jam vicini fugerent, & nemo cum ea amplius menfæ affidere vellet.

Incaffum adhibita funt multa remedia. Deferta ab omnibus me acceffit.

Præscripsi ei cicutæ pilulas, & jussi, ut mane ac vesperi partem affectam saturato cicutæ decocto bene ablueret, & foveret aliquo tempore, dein applicaret cicutæ emplastrum.

His fpatio trium menfium integre convaluit, licet aeris injurias, & hyemale frigus ob fummam pauperiem evitare non potuerit; & tempore curationis duro labore fibi panem lucrari erat coacta.

16

CASUS TERTIUS.

Infans, binorum & dimidii annorum, ante octo menses morbo varioloso ægre decubuit.

Hoc tandem fuperato cœperunt pedum articuli tumere, rubere, vehementer dolere, ita ut omnis motus fuisset impoffibilis.

Postea ipsa offa afficiebantur, prodibant exostofes, & oriebantur sædissima ulcera, qualia sæpissime in spina ventosa obfervare licet.

Purgantibus remediis, & aliis, ut ajunt, fanguinem purificantibus, medici hoc malum tollere conabantur; verum infans emaciabatur, acceffit cachexia, & ulcera nequaquam funt emendata, nec minutus eft tumor.

Tan-

17

Tandem mater multo fletu meum exoravit confilium.

Per diem fovi fomentis, ex cicuta paratis, partes affectas, noctu appolui cicutæ emplastrum, & pro interno remedio dedi mixturam.

B. Extract. cicut. dr. B

fyrup. mannat. unc. ij.

aq. flor. samb. unc. vj.

M.

S. fumat omni trihorio cochleare unum.

Dum hanc dofim infans optime ferebat, addidi dein mixturæ integram extracti cicutæ drachmam, & juffi, ut omni bihorio daretur cochleare unum.

Intra fex menses folis his remediis difparuit tumor, subsederunt exostoses, feparata sunt offium cariosa fragmenta, B

ul-

18

ulcera coaluerunt, rediit naturalis faciei color, vires factæ funt bonæ; jam moventur omnes articuli, & fanus eft infans.

CASUS QUARTUS.

Fœmina lotrix per plures menfes geffit mammam admodum duram; hæc dein cæpit rubere, inflatæ funt venæ, & orta funt quinque ulcera profunda, quæ labia habebant dura, inæqualia, dolentia, ichor præterea fætidus copiofe effluxit.

Emplastris variis, & variis medicamentis ufa est hæcægra, dolores autem inde funt exacerbati, & ulcera in pejus ibant.

Meo confilio affumpfit cicutæ pilulas, deligavit ulcera cicutæ fomento, & defuper applicuit cicutæ emplaftrum. Ma-

19

Malum hac ratione fenfim emendatum eft, abiit omnis durities, ulcera cicatrice funt obducta, & octavo menfe mamma fuit in ftatu naturali.

Aliquoties datum est huic ægræ purgans tempore curationis.

CASUS QUINTUS.

Homo, triginta aliquot annorum, fœdiffima in ore & faucibus ulcera habuit, hæc ferpebant in latum, ac profundum, velum pendulum inde erat pluribus in locis perforatum.

Decocta varia, varia gargarismata, & ipsa remedia mercurialia sunt adhibita absque eo, ut levamen sentiret æger.

His vifis fuafi, biberet ter quotidie vafculum faturati infufi cicutæ, & eodem infufo, addita pauca mellis rofarum B 2 quan-

20

quantitate, fauces & os collueret omni trihorio.

Mox liberius deglutivit, vox, quæ antea erat refracta, & difficilis, clarior & diftincta evafit, fenfim ulcera mundata coierunt, & quatuor feptimanarum fpatio æger convaluit.

Semel tantum affumpfit purgans ex unciis quinque aquæ laxativæ difpenfatorii viennenfis.

CASUS SEXTUS.

A ncilla, 27. annorum, aphthis peffimis per totum os, & in ipfa lingua & faucibus laboravit.

Interna, & externa remedia, alias in fimilibus cafibus fumme efficacia, licet larga dofi, & multo tempore darentur, nil mutabant.

SILEUP

Unde

Unde juffi, ut ulcufcula omnia ter quotidie oblinirentur melle rofarum, in cujus uncia folvebatur extracti cicutæ drachma una & dimidia.

Ardor inde magnus excitabatur, fed brevi aufferebatur ex ulcufculis omne lardaceum, loca facta funt pura, & intra paucos dies perfecta aderat ubique cicatrix.

Pro remedio interno bis purgans antiphlogifticum affumfit ægra.

CASUS SEPTIMUS.

A ncilla, 23 annorum, a binis annis habuit in utroque colli latere, fub axillis, & in mamma utraque tumores duros admodum, & diverfæ magnitudinis.

B 3

Hos

21

22

Hos in principio neglexit, dein autem cum mole augerentur, & dolorem excitarent, varia quæfivit auxilia.

Verum inde non tantum tumores non funt diffipati, fed quidam ex iis rupti funt, & fœdum fundebant ichorem, & tuberofa, fublivida, retorridaque labia efformabant, & ægra citra fummum dolorem vix movere brachium poterat.

Incidit postea in pessimam cachexiam, retinebantur menses, languebat appetitus, immorigera erat alvus, tumebant pedes, cor sepius palpitabat, facies erat lurida, & flaccida.

Hoc in casu præscripsi pilulas sequentes.

R.

DE	CICUTA.
2.1.20	

23

B. Extract. cicut. dr. vij. maff. pil. ruff. dr. i.

m. f. pil. gr. iv.

S. fumat ter de die pilulas tres, & fuperbibat qualibet vice vafculum infufi herbæ ruthæ.

Hac fola methodo alvus lente folvebatur, rediit mox appetitus, & binarum feptimanarum fpatio faciei color fiebat naturalis, minuebatur pedum tumor, auctæ funt vires, tumores fcirrhofi in principio facti funt mobiles, dein mole minores, ulcera dabant pus bonum, & eorum labia detumuerunt, & evanuit dolor.

Et antequam quartus finiretur menfis, comparuit debito modo fluxus menftruus, functiones erant omnes bonæ, vix ullum aderat tumoris vestigium, & B 4 fic

24

fic brevi tempore finita fuit curatio, & restituta est integra sanitas.

CASUS OCTAVUS.

Vir, annorum 43, a longo tempore languit, vexabatur dolore dilaceranti in omnibus corporis articulis; facies præterea flaccida erat, & terrei coloris, colli finiftrum latus occupavit tumor durus inftar ovi anferini, & capitis pars capillata obfidebatur plurimis tuberculis duris, quæ exulcerata flavum, & acre ac erodens ferum plorabant.

Decocta varia longo tempore affumta, data varia purgantia, mixta mercurio, adhibita remedia antifcorbutica nil proderant ægro, nec externa remedia adferebant levamen.

Cum

Cum meæ curæ fe committeret, fuafi folum cicutæ extractum, & decoctum ex radice bardanæ paratum; dedique omni decimo quarto die purgans e granis viginti maffæ pilularum ruffi.

Hac methodo abierunt tumores, claufa funt ufcufcula, membra liberabantur ab omni dolore, reftauratæ funt vires, & intra binos & dimidium menfes aderat optata fanitas.

CASUS NONUS.

Homo, 32 annorum, a pluribus annis fenfit vifum fuum debilitari, demum nec objecta, nec colores amplius diftinguere potuit, pupilla utraque erat multum dilatata, cæteroquin in oculis nullum vitium detegebatur.

25

26

Remedia folventia, alvum ducentia, pediluvia, veficantia &c. mali progreffum impedire non potuerunt.

Suafi igitur, cicutæ extractum fumeret.

Per tres septimanas nullum sensit effectum; postea vero lancinantes in oculis dolores percepit, & frequentes scintillæ versabantur ante oculos, dein potuit objecta per vices magis dignoscere, paulo post autem visus erat, ut ante turbatus, & debilis valde.

In quinta feptimana jam omnia erant meliora; nec adeo frequentes advertebantur in oculis lancinationes, & pupillæ videbantur longe mobiliores, & erant magis contractæ.

Spatio quinque menfium folo hujus remedii ufu continuato vifus integre

7 23

. 49 34

re-

rediit, & pupillæ erant in statu naturali.

CASUS DECIMUS.

A lii ægro eodem prorfus morbo laboranti, cujus autem oculorum bulbi erant difformes, protuberantes, & acuminati, idem cicutæ extractum longo tempore fuit exhibitum, fed nulla fiebat in melius, nec in pejus mutatio.

CASUS UNDECIMUS.

Juvenis, 12. annorum, in oculo finistro habebat pupillam admodum dilatatam, intra quam hærebat corpus ex flavo cæruleum, subpellucidum, rotundum, & visus eo in oculo erat penitus exstinctus.

27

28

Tentavi quid cicuta hoc in casu præstaret.

Per tres fere feptimanas nulla fiebat mutatio; postea vero æger sensit media hora post assume remedium magnam in oculo pulsationem, & vehementem dolorem, contrahebatur illud corpus heterogeneum ita, ut per pupillam protuberaret.

Duravit hoc per plura minuta, dein erant iterum omnia pacata, fed manebat malum immutatum.

Idem motus in oculo convulfivus rediit quotidie eodem modo per binos menses, & cum malum non emendaretur, abstinui ab hoc remedio.

Juvenis antea cachecticus, & macilentus, fiebat robustus, & recuperavit optimum

mum colorem, ratione vifus autem lucrabatur nihil.

CASUS DUODECIMUS.

Puer, 10 annorum, in manu & pede finistro spina ventosa laboravit.

In pede jam aderat fœdum ulcus, in manu autem tumor fublividus, & admodum dolens erat adhuc claufus.

Applicui externe emplastrum de cicuta, interne exhibui cicutæ extractum.

Longo tempore mutabatur nihil.

Tandem tumor in manu minuebatur, & ulcus pedis pus bonum fundebat, & minima offis fragmenta feparata funt.

Continuavi eodem remedio, augendo dofim, ut fenfim per diem grana quaquadraginta affumferit de cicutæ extracto.

CAPUT III.

30

Hoc modo intra quindecim menses disparuit in manu tumor, & ulcus pedis clausur est firmiter, & omnia redierunt in statum naturalem.

Aliquoties purgatus est æger, cæteroquin nullum medicamentum ei exhibitum fuit; videtur constans & pertinax remedii usus rebelle hoc malum superasse.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Infans, 3 annorum, rachiticus in omnibus extremorum articulis, vix pedibus poterat infiftere, languebat multum, & erat valde morofus.

Cum in hoc tentata effent incaffum omnia ufitata contra rachitidem remedia,

	Construction and the
DE CICUTA.	31
A REAL PROPERTY AND A REAL PROPERTY AND A REAL PROPERTY OF THE PROPERTY AND A REAL PROPERTY A	THE REPORT OF THE PARTY OF THE

dia, fuafi daretur ei de cicutæ extracto mane & vesperi granum unum.

Spatio paucorum dierum habebat majorem appetitum, & videbatur hilarior.

Auxi remedii dofim & dedi mane grana duo, & totidem vefperi, poft tres feptimanas ambulabat liberius, & jam pedibus infiftebat fatis firmiter, imo tumores articulorum videbantur minores.

Dedi dein quatuor extracti grana matutino tempore, & quatuor vesperi; hac dosi spatio dimidii anni malum sublatum est integre, & puer jam ultra sesqui annum bene valet, hilaris est & agilis, & bona gaudet memoria, quæ antea suit valde debilis.

CA-

32

CASUS DECIMUS QUARTUS.

Vir, 30 aliquot annorum, continua tuffi & lenta febre totus fere emaciatus, me venit confulturus.

Sputa fœtida, tenacia, ex flavo fufca rejecit, collum totum fcirrhofis glandulis plenum habebat.

Remedia jam fere innumera omnis generis ei data funt; malum tamen fiebat longe pejus, & noctes inquietæ; fudor vifcofus, fœtidus, vires confumfit.

Dubitavi, num non & in pulmone fimiles fcirrhofæ concretiones hærerent, quæ morbi hujus peffimi caufa effent.

Exhibui propterea ter quotidie grana novem de cicutæ extracto, & juffi, ut desuper biberet vasculum infusi her-

bæ

bæ veronicæ, noctu dabam grana sex massæ pilularum de styrace.

Secundo flatim die fputa procedebant liberius, & cœpit æger fentire ad cibos appetitum.

Menfis fpatio jam vires habuit multo meliores, noctes erant fine paregorico tranquillæ, ceffavit fudor nocturnus, & glandulæ colli fundebantur.

Vix elapfus est tertius mensis, quo hoc remedio utebatur, & jam bonam habebat fanitatem, vires integras, & labores suos (erat enim sutor) sine ulla molestia & defatigatione potuit peragere.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

mo & carie ad tibiam pedis dextri laboravit.

 $\mathbf{C}$

Chi-

34

Chirurgi & medici in hoc curando allaborarunt diu; verum incaffum erant omnia.

Dum ad me venit, ulcus fuit admodum profundum, habens labia livida, inæqualia, ad minimum adtactum fundentia fanguinem, & os præterea cariofum, fcabrum, nigrum; dedi purgans ex granis XL jalap. & granis XX falis polychrefti.

Dein fuafi cicutæ extractum, ulcus linteis carptis infufo cicutæ probe imbutis replevi, texique totum cicutæ emplaftro.

Intra quatuordecim dies jam omnia erant in melius mutata, labia erant minora, pus, prius fœtidum, jam videbatur magis coctum, & minuebatur offis nigredo, & ægra recuperavit vires. Poft

35

Poft tres septimanas iterum idem purgans dedi, dein iisdem remediis jussi continuari.

In quinta septimana magnum ex tibia fragmentum offeum incipiebat secedere, & ulcus fiebat purum.

In fexta feptimana feparabatur fruftum offeum, binos pollices longum & dimidium latum.

Dedi dein iterum purgans, & cum omnia optime fuccederent, in remediorum ufu nil mutavi.

Secefferunt dein adhuc parva fragmenta, & tertio mense ulcus fuit integre curatum, & scemina se optime habuit,

CASUS DECIMUS SEXTUS.

 7 ir , fexagenario major , dolore rheumatico per totum corpus vehemen-C 2 ter

36

ter afficiebatur, & cum a multis affumtis remediis nihil juvaretur, dedi cicutæ extractum.

Sumfit mane & vesperi grana ix.

Hac ratione spatio duodecim dierum a morbo liberabatur, quo jam per plures menses laboravit.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Fœmina, 31. ann., tumorem in hypochondrio finistro rotundum, durum, & mobilem a longo tempore gessit.

Quotiescunque menstruus fluxus imminebat, dolores ibi enormes sensit.

Balnea applicuit, & varia folventia ac difcutientia remedia; dolores autem inde potius aucti, quam imminuti funt.

Suafi cicutæ extractum, & externe appofui cicutæ emplaftrum.

Poft

37

Post quatuordecim dies erumpebant menses citra omnem dolorem, & tumor videbatur minor, mollior.

Spatio binorum menfium tumor difparuit, & menfes procedebant libere.

Gravida dein hæc fæmina fiebat, de nullo incommodo conquerebatur, & fana fuit.

CASUS DECIMUSOCTAVUS.

Vir supra costis spuriis in latere dextro tumorem scirrhosum, binos pugnos magnitudine superantem, habuit.

Caufam & originem ignoravit; nullum fenfit dolorem, fed profunde absque impedimento respirare non potuit.

In variis nofocomiis fuit, & applicata funt interne & externe fortiffima remedia folventia, tam mineralia, quam C 3 vege-

38

vegetabilia, vix autem ullam advertit mutationem, nifi quod cutis inflammaretur, & doleret multum.

Juffi per diem apponeret cicutæ fomentum, per noctem autem emplastrum, & dedi pro interno remedio ter quotidie scrupulum unum extracti cicutæ.

Spatio binorum mensium malum penitus sublatum est, & fanitas erat bona.

CASUS DECIMUS NONUS.

Homo, 23. annorum, bubonibus in utroque inguine, & gonorrhœa admodum inveterata laboravit.

Mercurialia, aliaque remedia nullam in hocægro videbanturhabere efficaciam, quoniam ea affumfit larga dofi, & longo ufu abfque ullo levamine.

Præscripsi propterea pilulas sequentes. B. Ex-

39

β. Extract. cicutæ dr. iij. β
mafs. pil. extract. cathol. dr. β
m. f. pil. gr. iij.

S. fumat æger ter quotidie tres pilulas, & fuperbibat qualibet vice vafcula bina decocti radicis bardanæ.

Externe ad bubones applicatum est emplastrum de cicuta.

His intra octo feptimanas difparuerunt bubones, fanata est gonorrhœa, & homo bene valet.

CASUS VIGESIMUS.

Vir, 35. annorum, post febrem intermittentem, nimis cito suppressam, fensit ventrem inflari, tendi & dolere hypochondria; angebatur pectus, facies fiebat flava, & corpus totum intumuit.

Poft

Tan-

40

Tangendo percipiebantur ubique in ventre duri tumores, urina fluebat pauca, appetitus erat penitus deletus, & vires plurimum proftratæ, noctes infomnes, tuffis ficca, frequens.

Tentata funt folventiffima remedia, data funt diuretica, & alvum ducentia; verum omnia optato fuccessu carebant.

Æger præterea ructus acidos conquerebatur.

Præscripsi pilulas sequentes.

B. Extract. cicutæ.

faponis venet. ana dr. ij. mass. pil. ruff. dr. j.

m. f. pil. gr. iij.

S. fumat æger ter quotidie quatuor. Primis diebus inde angebatur, fed urina ilico cæpit liberius copiofiusque prodire.

Poft

Poft decem circiter dies advertit æger minus tendi hypochondria, & minus dolere, ventrem effe molliorem; noctes erant magis quietæ, refpiratio facilior, appetitus major, & vix ulla a paftu moleftia.

Unde eodem remedio continuatum fuit, fpatio trium feptimanarum totum corpus detumuit, ventris moles facta eft minor, nec tumores amplius adeo erant duri, urina copiofe fluxit, & alvus quotidie bis aut ter folvebatur fine virium imminutione.

In curandi methodo nil mutatum fuit, & contigit, ut fere præter omnem fpem hicce æger intra decem feptimanas vires & integram fanitatem recuperaverit.

C 5

4I

42

CASUS VIGESIMUS PRIMUS.

Vetula feptuagenaria verrucam magnam habuit in carpo manus dextræ, hæc fubito elevabatur in tumorem nucis avellanæ magnitudine, qui in principio lividus erat, dein niger, tandem totum manus dorfum livebat, & ulcus fiebat fædiflimum; fætor erat adeo enormis, ut adítantes eam omnes abhorrerent, eratque in ulcere tantus dolor, ut ægra nec dormire, nec comedere potuerit.

Fundus tumoris erat tenuis & mobilis; ideo filo ligabatur, & hac ratione feparatus eft. Sed ulcus manfit fœdum, tendines erant nudi, fanies deftillabat peffima, brachium totum doluit, vires languebant plurimum.

Applicata a chirurgis externa remedia

DE CICUTA.

43

dia antifeptica, dataque fimilia interne a medicis profuerunt nihil.

Dum mifera a me peteret confilium; fuafi bis quotidie manum per horam in calido cicutæ infufo teneret, & affumeret pilulas de cicutæ extracto, biberetque defuper infufum florum fambuci.

Balneum e cicuta paratum mira præftitit; nam intra binos dies ulcus jam meliorem habebat colorem, fœtor difparuit, tenue apparebat pus, dolor in brachio, & moleftus in ulcere ardor defierunt penitus.

Rediit dein appetitus, noctes fiebant tranquillæ, increverunt vires, & spatio quatuordecim dierum ulcus totum erat fanatum, vetula bene habuit, & jam ultra octo menses fana vivit.

CA-

44

CASUS VIGESIMUS SECUNDUS.

Vir, 43 ann., ingentes in lumbis dolores patitur a pluribus annis, urina prodit fumma cum difficultate, habens femper fedimentum craffum, fubfufcum, mucofum, tenax, fœtidum, indurati funt præterea ambo tefticuli, & erant mediocri pugno majores, color faciei cachecticus, appetitus deletus, hypochondria tenfa, venter inflatus, durus, nec fine remedio folvebatur alvus.

Multorum medicorum auxilium fruftra imploravit, & magnam medicamentorum quantitatem deglutivit absque ullo effectu.

faration . vetula bene habuit . & jam'

inviv and column Neque

45

Neque quid levaminis adtulerunt balnea mineralia, neque aquæ minerales largiter potatæ.

Dedi pilulas fequentes :

B. Extract. cicut. dr. iij.

extract. rad. helen.

mass. pil. ruff. ana dr. i,

m. f. pil. gr. iij.

S. fumat ter de die tres pilulas, & bibat qualibet vice defuper infufum florum fambuci.

Ab his mox levamen fenfit, prodiit liberius urina, rediit appetitus, venter minus tendebatur, emolliebantur tefticuli, dolor lumborum minuebatur.

Continuando hæc remedia per integros binos menfes æger penitus convaluit, urina facta eft naturalis, difparuit cachexia, teftes debitam habebant mol-

46

-Jom

mollitiem, figuram & magnitudinem, appetitus erat bonus, detumuit venter, nec ullo dolore, aut tenfione vexabantur hypochondria, & vir ad munus fuum, quod jam per longum tempus negligere debuit, iterum erat aptus.

CASUS VIGESIMUS TERTIUS.

Fœmina, triginta aliquot annorum, jam ultra binos annos fluore albo laboravit, materies erat acris, fœtida, lenta, quandoque fusca penitus; fensit fimul ægra in uteri orificio frequentes dolores lancinantes, & ardorem continuum, totum corpus erat debile, flaccidum.

Cum citra ullum levamen optima affumfiffet remedia; præscripsi cicutæ extractum.

Hoc

Hoc affumfit per fex feptimanas, & abierunt omnes dolores, prodiens materies non amplius fœtuit, nec acris erat, & fiebat albi coloris, tenuis admodum, & pauca.

Cum autem corpus totum debile videretur, & hic fluxus adhuc a vaforum flacciditate penderet, dedi fequentes pilulas.

B. Extract. cicut.

corticis peruv. aa dr. ij.

m. f. pil. gr. iij.

S. fumat quater per diem tres pilulas, & bibat desuper vasculum infusi ruthæ.

His fine interruptione per tres feptimanas adhibitis corpus totum factum eft vegetum, defiit ateri fluxus albus, & comparuerunt menstrua pulchri coloris, & debita copia.

Juffi

47

48

Juffi adhuc per mensem mane sumeret quatuor pilulas, & quatuor vesperi, hac ratione convaluit.

CASUS VIGESIMUS QUARTUS.

Vir, 40 annorum, ftudiis deditus, dolore vehementiffimo rheumatico afficiebatur in brachio dextro; adhibitis fuffimigiis, & unguentis fpirituofis dolor diffipabatur, fed æger dein fenfit in toto brachio ftuporem, articuli fenfim fiebant rigidi; hinc brachii & digitorum motus omnis fere impoffibilis; tandem manus & totum brachium extenuatum fuit.

Æger balneis fortiffimis usus eft, & magna remediorum copia, his tamen nequaquam malum emendatum fuit, nec æger suo officio poterat sungi, quum pluri-

49

plurimum debebat scribere; unde ad miferiam redactus inter reliquos pauperes meum petiit confilium.

Re bene examinata cogitavi materiem rheumaticam unguentis fpirituofis, & fuffimigiis effe introrfum pulfam, & induratam, & tali modo motum impedire, & debitam nutritionem; hinc cicutam poffe plurimum prodeffe.

Cum autem fimul laborabat fpafmis hypochondriacis, & ructibus, & appetitu deleto & alvo immorigera, & forti melancholia, combinavi fequentes pilulas.

B. Extract. cicut. dr. iij.

gum. ammon. dr. j.

Caftor.

massæ pil. extract. cathol. aa. dr. β Camphor. gr. xx.

m. f. pil. gr. iv.

D

50

S. fumat ter quotidie tres pilulas, & bibat defuper bina vafcula ex decocto radicis althææ, bardanæ, & liquirit.

His dum per octo dies utebatur, jam fenfit majorem in brachio-calorem, & digitos movebat paulo liberius, & alvus folvebatur quotidie.

Continuavit igitur iisdem magno cum gaudio ultra binos menfes, de die in diem advertit malum emendari, tandem rediit omnis in brachio motus, integrum robur, calor naturalis, evanuit melancholia, & tandem homo integre fanus infinitas mihi gratias egit.

CASUS VIGESIMUS QUINTUS.

Fæmina, 30. annorum, ab octo feptimanis omnia rejecit vomitu, quæ potus, aut cibi titulo affumfit.

Ce-

DE	CICUTA.	51
P. Contraction of Concession		and the second second

Celebres medici tentarunt omnia incaffum.

Ego advocatus vefperi, ut miferrimæ huic ægræ adhuc quidquam confulerem, dedi fequentem mixturam.

β. Extract. cicut. dr. β fyrup. papav. alb. unc. j. aq. meliff. unc. iv. laud. liquid. gtt. x.

M.

S. fumat omni hora cochleare unum.

Vix bina cochlearia ex hac mixtura affumfit, & jam melius fe habere ajebat, & fistebatur vomitus.

Altero die tantum omni bihorio fumfit cochleare unum, hac dofi continuabatur per plures dies.

Et jam fex funt feptimanæ, quibus ægra nec potum, nec cibos vomitu rejecit. D 2 Pare-

52

Paregoricis curatio adferibi non poteft, cum hæc jam antehac magna dofi, & multo tempore fuerint eidem ægræ exhibita.

Soli igitur cicutæ debetur.

Fœmina, 30. aliquot annorum, jam in fextum annum habebat in mamma dextra tumorem ovo gallinaceo majorem, durum admodum, fed mobilem, dum inftabant menfes, dolore magno femper vexabatur.

CASUS VIGESIMUS SEXTUS.

Per quatuor annos nihil adhibuit, tandem fuafu cujufdam vetulæ adplicuit emplaftrum nigrum.

Mamma inde brevi indurata eft, dolores facti funt fere continui, unde ægra nec dormire potuit, nec comedere, & fuit emaciata. A

A variis varia applicata funt, fed malum augebatur fere quotidie.

Dum me acceffit, mamma erat æque magna ac caput infantis, tota dura, ubique accreta, purpurea, hinc inde livida, venæ omnes varicofæ; dolores continuo urentes, rodentes, & lancinantes, reddebant noctes inquietas, & infomnes, atque totas vires deftruebant.

Vidi cafum arduum, nec multam curationis fpem in animo fovi.

Pilulas affumere non potuit ægra, fuafi propterea, ter quotidie uncias quatuor faturati infufi cicutæ fumeret.

Dolores inde intra paucos dies mitigabantur, & rediit appetitus, cæteroquin zutem spatio quinque septimanarum in mamma prorsus nihil mutatum suit.

D 3

Ded

TILITY

53

Dedi tunc purgans ex unc. iv. aquæ laxat. difp. vien.; dein præter cicutæ infufum exhibui mixturam fequentem.

B. Extract. cicut. dr. ij.

54

fyrup. 5 rad. aperient. unc. j. β aq. flor. famb. unc. vj. liq. anod. min. gtt. xx.

M.

S. fumat omni bihorio cochleare unum.

Ufu hujus mixturæ spatio octidui omnes fere dolores siluerunt, ægra appetiit, dormivit tranquille, & vires increverunt.

Intra tres feptimanas color purpureus evanuit, & lividus tranfibat in læte rubrum, detumuerunt venæ, mamma hinc inde mollior facta eft, & exftillavit per papillam pus tenue pauco fanguine miftum.

Ap-

55

Appofui dein externe emplastrum cicutæ, justique, ut omni bihorio sumeret duo cochlearia ex mixtura, & diligenter infusum cicutæ biberet desuper.

His fenfim magna mammæ pars emolliebatur, manifefta aderat fluctuatio, dein cutis in acumen elevata rumpebatur, & effluxit copiofum fubcruentum pus, hac ratione plus quam tertia duræ molis pars feceffit.

Intra biduum fponte claudebatur cutis apertura, & reliquum, quod fupererat, erat adhuc valde durum, nullus tamen dolor obfervabatur, unde vires poterant fomno, & cibis refici.

Eorumdem remediorum usus fuit fedulo continuatus, & sensim iterum magna pars suppuratione consumpta suit.

D 4 Sic

56

Sic spatio quinque mensium omne durum suppurando aufferebatur, mamma est naturalis, & scemina sana.

CASUS VIGESIMUS SEPTIMUS.

Rœmina, 28. annorum, ultra annum habuit mammam dextram totam scirrhosam, & dolentem admodum, omnes ei cancrum præsagiebant.

Applicatis emplastris dolores augebantur & durities.

Dum me acceffit, exhibui flatim cicucutæ extractum magna dofi, externe applicui emplaftrum de cicuta.

Intra octiduum mamma jam erat undique mollior, dein diffiliit in innumera parva, rotunda, tubercula, dolor omnis defiit; fœmina antehac cachectica, & debilis, recuperavit fuas vires, appetitum

DE CICUTA.

57

titum, somnum, & naturalem faciei colorem.

Nondum funt bini menses, quibus ægra utitur cicutæ extracto, & nec sexta amplius scirrhi pars superest, & hoc quod remanet, mobile est.

CASUS VIGESIMUS OCT AV US.

Puer, 12 annorum, a quatuor annis glandulas omnes fubmaxillares partis dextræ ufque post aures habuit duras, scirrhofas, & in enormem molem elatas.

Utebatur hic cicuta per integros novem menfes, nec notabilem in tumoribus effectum fenfit, nifi quod quædam loca fierent paulo molliora & mobiliora, vires autem, quæ antea erant proftratæ, infurgebant ex cicutæ ufu, & fanata eft D 5 totius

58

totius corporis cachexia; & ideo mater coegit puerum, ut extractum diligenter continuaret, fperans, quod fenfim tumores funderentur.

Verum nulla in his fiebat mutatio, licet ultra drachmam quotidie de hoc extracto affumferit.

Tentavi tunc, quid fieret, dum hi tumores remedio externo paulifper irritarentur, & ideo admifcui unciæ uni emplaftri de cicuta drachmam unam emplaftri veficatorii; partes tumidæ inde rubebant, dolebant aliquantulum, elevabantur parvæ, & prurientes puftulæ, per quas acre liquidum tranfudavit.

Continuatum præterea fuit ufu cicutæ extracti; unde factum erat, ut nunc fpatio trium menfium, ingens tumorum moles eo fuerit redacta, ut jam vix

59.

vix dimidium gallinæ ovum adæquaret. Emplastrum autem mixtum cum veficatorio tantum per octiduum apponebatur, id enim puer diutius ferre non voluit, cum nimium ardorem excitaret.

CASUS VIGESIMUS NONUS.

Virgo, 23 annorum, strumam in glandula thyroidea a binis annis sat magnam gessit; hæc increvit sensim, & partes interiores compressit, produxitque capitis dolores, & sibilosam respirationem.

Postquam multa medicamenta incassum applicuisset, meum petiit confilium.

Suafi extractum cicutæ, dedi ilico quadraginta grana per diem, & hac dofi fpatio paucarum septimanarum desiit

60

31 4

fiit capitis dolor, respiratio libera sacta est, & evanuit struma.

In aliquibus fimilibus cafibus fruftra dedi cicutam, licet eam ægri larga dofi, & longo tempore devoraverint.

CASUS TRIGESIMUS.

Rœmina ulcus fœdiffimum latum & cancrofum habet in manu dextra. Chirurgi & medici innumera fere remedia applicuerunt fine omni effectu bono, morbus enim femper magis exacerbatus fuit.

Huic dedi statim grana XL extracti cicutæ per diem, externe partem affectam saturato cicutæ decocto jussi continuo soveri, & noctu tegi emplastro de cicuta.

Sic intra breve tempus magna corruptæ carnis frufta exciderunt, ulcus purum factum eft, apparuit pus bonum & fenfim inducta fuit cicatrix.

Modo tantum margines adhuc callofi fuperfunt, qui autem quoque minuuntur.

CASUS TRIGESIMUS PRIMUS.

Bini pueri, ex eadem matre nati, jam fere a nativitate turpiffima tinea capitis, & fœdiffima, ſquammoſa, fœtente ſcabie per totum corpus laborant.

Multi medici, postquam fortia, & efficacia alias remedia tentassent fine mali emendatione, hos miseros fato reliquerunt, & dimiserunt, quasi curari non possent.

Dum

61

CAPUT IV.

62

Dum mater eos mihi adduxiffet, dedi statim cicutæ extractum, & suafi, ut totum corpus, & caput quotidie bis lavaretur saturato cicutæ decocto.

Hæc adhibentur in quintam feptimanam, & malum jam multum minuitur, loca plurima pura funt, & nitida, abeft fætor, & pueri longe meliori fanitate fruuntur, & funt alacres, & adeft fpes optima perfectæ curationis.

CAPUT IV.

COROLLARIA.

uto datur cicuta ufu interno. Multi adhuc funt, qui venenum hujus herbæ timent, & ejus ufum religiofe evitant.

Inter

Inter plebejos homines, inter mulierculas, imo & inter nobiliores dari tales minime miror; medicos autem adeo inanes, & præjudiciis adeo temulentos inveniri poffe, nunquam credidiffem; verum id in epiftolis ad me datis lego, id ex aliis audio, id dum vocor ad confilia, experior.

Peffimum præterea hi medici morem habent, quod non tantum fuis ægris, quibus prodeffe poffet, hoc remedium non exhibeant, fed quod etiam conentur aliorum ægrorum, qui bona fide agunt, animos ita turbare, ut vel magno metu id affumant, vel ufum penitus refpuant.

Dolui hac æftate medicum, qui fibi ipfi ex ignaro metu usum vel tantum exter-

are: etenim ajobat to multa

num

63

num denegavit, dum multum inde effectum sperare licuisset.

CAPUT IV.

64

Is ani fiftula jam a longo tempore laborat, & eft ea adeo profunda, & in multos divifa finus, ut periti chirurgi habitis confiliis operationem inftituere aufi non fint.

Et ideo varia tentata funt remedia, quæ autem nullo modo malum emendarunt.

Chirurgus, in re cicutaria multum verfatus, tandem injectiones ex herba cicutæ paratas fuafit, meum quoque confilium petebatur, & fuafi idem.

Re hac audita fremuit æger, & refpondit: fe velle potius malum fuum adhuc ferre; imo fe velle perire potius, quam tale quid vel ufu externo tentare in fuo corpore: etenim ajebat fe multos per-

DE CICUTA.

65

pervolvisse authores medicos, qui omnes hanc plantam descripserunt venenatam, imo se id a suis Prosessoribus in publicis collegiis confirmatum audivisse.

Nulla juvabat ratio, nullum valebat experimentum.

Bonus hicce homo multos fibi fimiles collegas habet; quidam ex mero præjudicio adeo meticulofi funt, alii vero ex ignara arrogantia, omnia quæ nova videntur, contemnunt, putantes: fe omnes artis fontes ita exhaufiffe, ut nil amplius fupereffet.

Si tenelli infantes cicutam innocue affumunt, an quis fanæ mentis credet, eam nocere posse adultis?

Cuilibet quotidie exhibere poffum infantes vegetos, robustos, & fanissi-

E

. . . .

mos,

66

mos, quorum matres in utero gerentes magnam cicutæ quantitatem devorarunt.

Nec mater inde quid mali paffa eft, nec infantes inde affecti videntur, cum optima fanitate gaudeant.

Si venenum ineffet, certo fimili in cafu fe præprimis manifestaret.

Sunt infantes, quibus ob diverfa mala in primo, fecundo, tertio, quartove fuæ ætatis anno longo tempore exhibui cicutam & valent optime.

Si jam his quorum vitæ stamina adhuc tenera sunt, cicuta non nocet, cur noceret robustis & adultis?

Si cicuta tuto dari non poffet, deberet neceffario vis ejus venenata, vel ilico ægro noxam adferre, vel deberet id fieri dum ufus protrahitur, vel deberent peracta jam curatione finiftræ obfer-

DE CICUTA.

fervari fequelæ; verum ex his nullum, tot jam factis experimentis, obfervatum fuit; qui enim ante multos annos hoc remedio curati funt, adhuc fani perfiftunt & optime valent.

Profecto! qui humana ratione præditus eft, is ad comprobandam cicutæ innocentiam fortiora, & plura argumenta defiderare non poterit.

Et qui jam verbis, & experimentis fidem negat, is veri medici nomen non meretur.

Vim folvendi ineffe cicutæ, ex omnibus experimentis clare patet.

Ubicunque igitur obstructum referandum, ibi cicuta indicatur, & in veris obstructionibus certo certius debitum præstat effectum, & tumores ab obstructione natos fundit, diffipat.

67

68

Subinde scirrhi usu cicutæ infensibiliter liquescunt instar glaciei, subinde diffiliunt in plura subrotunda tubercula vel in fibrosas oblongas moleculas, quæ minuuntur sensim, & disparent penitus.

Si inveteratus talis tumor eft, tunc quandoque, dum agere incipit cicuta, dolor in eo advertitur; nec malum hoc eft fignum, partes enim compresse, infenfiles antea, & quafi emortuæ, vigorem tunc fuum & vitam recuperant.

Nec durities, etiamfi fere lapidea fit, medicum terrere debet, vidi enim duriffimos tales tumores, & inftar cartilaginis, vel offis refonantes, quandoque cito, & facile ufu cicutæ fuiffe confumtos.

Dum autem fimiles tumores funt compofiti, & partim ex obstructione, partim ex callofa concretione nati, tunc curatio eft

DE CICUTA.

69

eft longe difficilior, & haud raro impoffibilis, licet durities adeo fortis non fit.

Ope cicutæ folvitur quidem materies in vafis ftagnans, ficque pars mollefcit, & mole minuitur, fub finem autem remanet flaccida, fibrofa, & quafi carnea fubftantia, quæ vix remedio cedit, & facilem renafcendi tumoris occafionem præbet.

Post contusiones perfæpe tales fiunt tumores.

In his tumoribus cicuta id boni præflat, quod minuat molem, & reddat partem affectam magis mobilem, ut, fi neceffitas exigat, operatio chirurgica tutius ac facilius poffit inftitui.

Quandoque autem levem inflammationem excitat, quæ abiit in suppurationem, & hoc modo totum tumorem consumit. E 3 Eft

70

Est quoque suppuratio falutaris cicutæ effectus, dum ægri vires huic ferendæ sufficientes habent.

Tumores fungofos, farcomatofos, verrucofos cicuta raro folvit, eos tamen quandoque ufu interno, ac externo fuppurando deftruit.

Hinc ejus ufus femper acribus & cauflicis est præferendus.

Mirabar multum, dum mihi doctus cæteroquin medicus in epistola conquererebatur, quod cicuta diu & magna dosi exhibita nullum sensibilem effectum præstitisset, in magno glandulæ thyroideæ tumore, qui subito oriebatur, dum æger grave pondus elevaret, idque extensis brachiis fustineret diu.

Natum hunc ab extensione tumorem, qua ratione folveret cicuta?

Qui

DE CICUTA.

Qui remedii hujus virtutem novit, & mali originem, ac caufam, & eas fecundum artis regulas inter fe confert, is certo jam a priori debet intelligere, fimili in cafu fruftra fieri experimentum.

Alius hoc remedium diu adhibuit in magno arteriæ fubclaviæ aneuryfmate, & cum inde fperatum eventum non vidiffet, cicutam inane effe remedium judicavit.

Alius herniam inguinalem pro bubone habuit, ad quem folvendum cicutæ extractum ægrotanti præbebat; & cum poft longum ufum nullam videret mutationem, in confilium vocavit chirurgum, qui clare demonstravit, herniam adesse incarceratam, & ideo frustra tentari tale remedium.

E 4

71

72

An non in his cafibus præter omnem rationem adhibetur cicuta? quibus dein placet cicutæ virtutibus detrahere; ii tot ægros numerant, quibus incaffum dederunt cicutam.

Imperiti homines fi tale quid faciant, parcendum eft; fi vero id a medico fiat, videtur effe indignum.

Tumores facco incluíos quandoque in principio cicuta perfecte auffert; etiam majores fubinde emollit, & fundit, cum autem remanet faccus non folubilis, facilis datur recidivæ locus, nifi facci latera collabantur, & fibi invicem applanata concrefcant.

Similes magnos tumores, cuti & partibus vicinis adhærentes firmiter, folvit plerumque cicuta a cohæfione, eos reddit

DE CICUTA. 73

dit mobiles, & aptos ad chirurgi sectionem.

Dantur ægri, quorum fere omnes corporis partes, & omnia fere vifcera tumoribus occupantur, & cum horum numerus nimis magnus fit, folamen quidem a cicuta habere poffunt, eos tamen integre curare fere est impossibile, & opus est longo tempore, & multa patientia.

Confideratis effectibus, quos cicuta in tumores edit, facile patet,

Quid fentiendum fit de cicutæ effectu in curandis cancris, cum haud raro cancer a prægreffo tumore oriatur.

Plurimis experimentis conftat : cicutam in virus cancrofum agere, faniem deftruere, & ichoris loco bonum pus producere.

Cicuta igitur acre cancrofum corrigit, cicuta tumores folvit!

Ad cancri curationem nil aliud requiritur, quam, ut tumor, ex quo oritur cancer, fundatur, & acre cancrofum deftruatur; hæc duo præftat cicuta, confolidatio folius dein naturæ opus eft.

Dum autem cancri radicem destruere cicuta non potest, licet corrigat acre cancrofum, curatio erit impossibilis.

Manet enim loci vitium, quod tantam femper novæ faniei copiam regenerat, ut dein vis cicutæ non amplius ei fubigendæ par fit.

Continua in tali loco irritatio fæpe nimium humorum affluxum procreat, ingens copia feri perpetuo exftillat, indoles liquidorum depravatur, fenfim nu-

A CONTRACTOR OF THE OWNER	CICUTA.	75	
 	8- (-1		

nutritio deficit, & tales ægri tabe pereunt.

In cancro occulto, fi ope cicutæ dolor fedatur, fi venæ varicofæ fubfident, & pars affecta naturalem induit colorem, fpes optima curationis tunc adeft, præfertim fi fimul tumoris moles fenfim liquefcat.

Si cutis cancrolo tumori non adhæret, vel fi adhærens ufu cicutæ brevi feparatur, pro bono figno habetur.

Pejoris autem ominis est, fi cutis crassa fit, & tumori pertinaciter concreta.

Si color cutis lividus, aut purpureus ubique in naturalem mutetur, bonum eft.

Si in uno aut in pluribus locis maneat livor cutis, aut tenfio purpurea, tunc

76

tunc ibi plerumque oritur titillatio, vel dolor urens, aut fubinde lancinans, dein elevantur puftulæ prurientes, fecedit epidermis, & pars excoriatur, & ferum acre prodit; fi dein bonum fequitur pus, fpes eft: tumorem poffe fuppuratione confumi; præfertim fi ægri vires fuas confervant.

Si autem ægri, dum pus fe format, amittunt appetitum, fi debilitantur febre vefpertina, & fenfim emaciantur, tunc bonum promittere eventum haud licet.

Etenim quamvis cicuta optime agat, & bona fuppuratione totum cancrum deftruat, vires tunc ad vulnus confolidandum deficiunt, & fanguis a pure reforpto inquinatus lethalem tabem adfert.

His in ægris non eft danda magna cicutæ dofis, ne febris fuppuratoria fiat niDE CICUTA.

77

Si

nimium vehemens, imo ejus ufus quandoque est interrumpendus, donec febris fileat, & convenienti diœta, & debitis remediis vires fuerint refocillatæ.

Lenta tali, & prudenti, ac rationali methodo fæpe confervantur ægri, & fubinde curantur, qui violentiori modo (nimium properando) periiffent.

Si in ulcere, puris loco, lardacea, fubflava, crufta oriatur, & ferum acre continuo depluat, malum eft; præfertim fi fuperveniat tuffis.

Si ulceris color læte rubet, & durities fenfim mollefcit, & minuitur; fi nulla, aut exigua adfit febris, fi fit pus bonum, & nullus advertatur fœtor, fi circa labiorum margines albicans cuticula cicatricis indicia monftret, fperare & fere promittere licet certam curationem.

78

Si ulceris labia callofa, & craffa fint, vel fungofa, & externis remediis non minuantur, aut fi cultro ablata cito iterum recrefcant, malum eft.

Nam licet totum fcirrhofum, cancrofumque fit confumptum, labia illa fanationi refiftunt, impediunt confolidationem, & malum reddunt curatu impoffibile.

Si autem hæc labia fimul liquefcant, aut cultro refciffa non regenerentur, tunc malum integre cedit.

Quandoque cancer occultus, aut apertus ufu cicutæ in gangrænam convertitur.

Hæc mutatio fere femper falubris eft, & celerem fanationem promittit; & fi id ægri vires, & morbi fymptomata admittant, tunc cicutæ ufus non de-

DE CICUTA.

79

å

debet ilico interrumpi, dum gangræna obfervatur, is enim eft protrahendus, donec vel integra moles, vel maxima ejus pars fit gangrænofa.

Inducta tunc grangræna feponitur cicuta, & interne, externeque adhibetur cortex peruvianus, ut fanguis contra gangrænofam labem præmuniatur, & pars gangrænofa cito feparetur, & ægrotantis vires reftaurentur.

Quo facto dein curatio folo cicutæ ufu interno, ac externo plerumque abfolvitur.

Cancer quandoque facile tollitur ufu cicutæ, fi ea debito tempore applicetur.

Si autem malum negligatur diu, & partes internæ jam arrofæ fint, & humores omnes peffima cancrofa indole affecti, tunc levamen quidem adfert,

80

& malum emendat, non tamen id penitus fanat.

Cancri acrimonia videtur in diverfis fubjectis diverfam habere indolem, cum hanc quandoque idem remedium cito,& facile deftruat, quandoque autem parum aut nihil mutet.

Gravitas rei meretur fane, ut Profeffores clinici omni poffibili attentione hanc rem inquirerent, & fidis obfervationibus determinarent figna diagnoftica, quibus cognofceretur diverfitas, & vera acrimoniæ indoles ac fpecies.

Spina ventofa haud raro curatur ope cicutæ.

Si materies formans fpinam ventofam in offe folum hæret, idque fine errofione in tumorem elevat, curatio quandoque facile fuccedit, & folo interno cicutæ ufu,

å

DE CICUTA.

& applicato externe fomento, aut balneo ex eadem herba, tumor fubfidet, & diffipatur.

Si autem carnea & fungofa circum nafcitur moles, tunc tardior fit cura, quandoque pars exulceratur, & excrefcentia debet fuppuratione confumi; quandoque illud fungofum remediis refiftit penitus, & debet cultro refcindi, aut caufticis deleri.

Si os ipfum carie affectum eft, curatio perfici non poteft, nifi fragmentis paretur exitus; & fi tumor emollitus fponte non aperiatur, tunc arte pertundendus eft.

Hos ægros dein jubeo, ut partem affectam quotidie bis per horam foveant in faturato cicutæ balneo, interne extractum cicutæ exhibeo.

F.V.

81

82

Hac methodo fola fæpius vidi cariofum feparari, tumidum difparere, & firmam induci cicatricem.

Si tamen fragmenta nimis pertinaciter parti fanæ adhæreant, tunc inftrumento perforante eft feparatio adjuvanda.

Fungofum ex ulcere propululans, fi fomentis aut digeftivis remediis non minuitur, & domatur, acriora funt applicanda.

Huic fcopo fæpius fatisfaciunt fequentia remedia externe applicata. Ŗ. Extract. cicut. dr. j. mellis rofar. unc. j. fpirit. fal. acidi gtt. xxx. M.

vel β. Extract. cicut. dr. j. ung. ægyptiac. unc. β mell. rofar. unc. j. β M.

vel

DE	CUTA. 83
el B. Extract.	utæ dr. j.ß
aquæ phaga	ænicæ lib. j.
M	

Si hæc ægris dolorem excitant, tunc quædam opii grana admifcentur.

In his autem adhibendis prudentia, & artis peritia opus eft; nocent enim dum quædam adeft inflammatio, aut fi malum hæreat in loco, ubi adfunt partes corporis admodum fenfibiles, & pronæ ad irritationem, vel fi & ipfi ægri habent fyftema nervorum nimium mobile.

Ulcera inveterata & peffimæ indolis, & rebellia ad quodvis etiam efficaciffimum medicamentum, cicutæ ufu quandoque brevi fanantur.

Si hæc ulcera ipfa offa affecerunt, debet prius arte illud in offe deftructum aufferri, antequam cicatrix formetur; hoc

F 2

enim,

84

enim, fi non fiat, brevi iterum in loco, qui fanatus videbatur, oritur dolor, reditque ulcus priori multo malignius.

Labiorum, gingivarum, buccarum, fauciumque ferpentes, ac rodentes exulcerationes, quandoque nullo alio remedio curari poffunt, nifi cicutæ ufu.

Os colluitur faturato cicutæ decocto, cui paucum mel rofarum additur.

Vel partes exulceratæ melle rofarum, & cicutæ extracto aliquoties per diem illiniuntur, quod adhuc eft efficacius.

Vidi profunda ulcera fic fanata; imo partes in velo pendulo exefæ recrefcebant, & vox depravata reddebatur naturalis.

Angina venerea, ad reliqua remedia quandoque pertinax, gargarifmati, ex fa-

DE CICUTA.

faturato cicutæ decocto, melle rofarum, & pauco nitro parato, quandoque cedit facile, & cito.

Vidi maxillarum caries profundas fæpius perfecte curatas, dum tale remedium aliquoties per diem in ore ad partem affectam tenebatur; imo imponebantur, fi erat poffibile, in locum affectum lintea carpta, imbuta hoc remedio.

Sinus & fiftulæ in ore profunde penetrantes, & fundentes fœtidiffimum ferum, aut faniem, facta injectione ex tali remedio fanantur fæpe.

Si tamen nimium callofa erant latera, plerumque cultro debebant perfcindi.

Dum quandoque huic remedio tinctura myrrhæ aut aloës jungebatur, fiebat offium feparatio partiumque confolidatio celerior.

85

86

Si dentes in vicinia fimilium fiftularum cariofi funt, artis eft plerumque, ut ii evellantur.

Ani fiftulæ fatis profundæ, & jam inveteratæ fæpius fola injectione ex faturato cicutæ infufo, cui paucum mel rofarum additur, fanantur.

Callofum, quod adeft, plerumque melle chelidonii, & cicutæ extracto confumitur. Subinde, ut hæc citius agant, levis fit harum callofarum partium fcarificatio.

Fomento ex cicuta parato, vel melle rofarum, & cicutæ extracto perfæpe tolluntur fædiffimæ pudendarum muliebrium exulcerationes.

Scabies inveterata, lepræ species admodum fæda, tinea pertinacissima lotu ex cicu-

DE CICUTA.

87

cicuta parato, & hujus remedii ufu interno haud raro percurantur.

Hos autem ægros curationis tempore juvat multum, fi omni decimo quarto die purgentur.

Dum lotione sqammæ, & crustæ ablatæ sunt, rubet quandoque cutis, sit tensa, & admodum sensibilis, & superficialis videtur adesse inflammatio.

Abstinendum tunc est a cicutæ usu, & conveniunt emollientia, & leniter nitrosa decocta, indicantur & tunc similia balnea; his additum lac prodest multum.

Tali modo debita reftituitur cutis mollities, rubor difparet, redeunt vires, & sanitas.

Si hinc inde novæ apparent puftulæ, aut cruftæ, fignum eft, fanguinem nondum penitus a fcabiofa labe effe immu-

F4 nem,

88

nem, & ideo præter talia decocta necesse est adhuc per multum tempus exhibere cicutam, ut recidiva præcaveatur.

Dolores rheumatici, arthritici, podagrici quandoque folo interno cicutæ ufu fopiuntur, & fugantur penitus.

Balneum autem fimul adhibitum, aut fomentum, accelerat curationem.

Cataplasimata ex lacte, & cicutæ herba parata subinde momento citius dolores podagricos aufferunt, solvunt podagricos tophos, diffipant materiem cretaceam.

Juvat quoque cicuta, ubi materies podagrica, arthritica, aut rheumatica retrogreffa in variis corporis partibus varia fymptomata, & morbos producit. Sic natum dolorem lateris chronicum, tuffimque chronicam feliciter curavi. Hoc reme-

DE	CICUTA.	

89

medio, ortam ab eadem caufa, ifchuriam fublatam vidi.

Membrorum, & articulorum rigiditas, producta a materie rheumatica, vel arthritica, tollitur feliciter fomentis ex cicuta, & ufu ejus interno.

Solo cicutæ extracto fæpius curavi diuturnos dolores rheumaticos, vel arthriticos, qui oriebantur post febres acutas exanthematicas, præfertim miliares, dum ægri adhuc debiles se nimis cito aëri frigido & humido exposuerunt.

Cutis excoriationes, pruritus, efflorefcentiæ cutis fuperficiales folo cicutæ balneo, vel fomento, aut lotione tolluntur fæpe; fic quoque intolerabiles circa pudenda prurigines fanantur.

Fluor albus malignus, & inveterata gonorrhœa huic eidem remedio quando-

F 5

90

que facile cedunt, dum alia decantata remedia diu jam incaffum adhibita funt.

Hoc etiam remedio fæpius mucofarum hæmorrhoidum tumores diffipantur, & fluxus abfque noxa fiftitur; quod eo facilius fit, dum pars affecta fovetur cataplafmate ex lacte & cicuta parato.

Dum uteri vafa obstructa menstruum fluxum impediunt, & dolores inde oriuntur, cicuta juvat, & auget quoque fluxum, dum nimis parcus est. Systema uterinum liberum reddit, & aptum ad conceptionem.

Dum autem fimiles dolores a meris fpafmis ortum habent, vix prodeft cicuta.

Cicuta movet urinam, hinc quandoque ifchuriam tollit, & levamen adfert in affectu calculofo, urinæ fecretionem pro-

DE	CICUTA.		91
----	---------	--	----

promovet, dum eam vasa renalia obstructa impediunt.

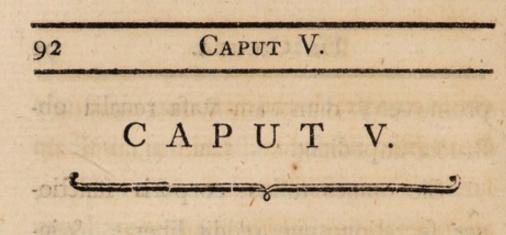
Sic omnes totius corporis functiones fecretionesque reddit liberas, & integras.

Epilepfiam quandoque fanat cicuta.

Lætor, quotiescunque video virum doctum & diligentiffimum, quem hoc remedio a peffima epilepfia integre liberavi, qua jam a teneris annis affligebatur, & a nullo alio medicamento levamen percepit.

Plures jam funt anni, quibus ab hoc malo immunis vivit, & valet.

CA-

De Aconito.

A conitum flore cæruleo me ad experimenta adhibuisse, ex prioribus constat.

Nihilominus tamen novi, longe alias fpecies hujus loco datas fuisse ægris.

Pharmacopœorum est talia medicamenta præparare; hinc & illi omni poffibili cura deberent herbarum species feligere, & eam a reliquis separare, quæ vera est.

Nec hoc folummodo fœminis, aut famulis, qui herbas colligunt, committendum est, ipse magister inquirat folicite,

DE ACONITO.

cite, an vera herba fit, quæ exigitur? & an huic non aliæ, haud multum abfimiles, intermifceantur? dein quoque, an præparatio debito modo fiat, ipfe videat.

Non fufficit, ut nomen herbæ tantum fciat, fed neceffe eft, ut ex authoris fcriptis veram herbæ fpeciem cognofcat; nomen enim apud varios Botanicos, varium eft.

Aconitum in montanis locis crefcit, aut colitur in hortis.

Antequam flores prodeant, aptissimum est præparando extracto.

Magnum inde, & innocuum habetur medicamentum; quod fequenti forma plerumque præfcribitur.

> B. Extracti aconiti gr. iv. facchar. alb. unc. β

93

94

m. exacte, ut fiat diu terendo in mortario vitreo pulvis tenuiffimus.

CASUS PRIMUS.

Nobilis matrona, jam ultra anni fpatium tophos in fronte, parte capillata capitis, in pedum tibiis, & ad digitorum articulationes habuit; pruriens præterea fcabies totum corpus defœdavit.

Plurimam temporis partem in lecto transigere debuit, dolores fomnum turbarunt, diminuerunt vires, & aberat appetitus.

Hæc matrona in caftris fuit, & diverfa ibi applicabantur remedia, mercurius ad falivationem ufque ei datus fuit.

Verum

DE ACONITO.

Verum malum nequaquam minutum eft, imo vires fiebant minores, dolor dilacerans omnia membra invafit ita, ut mifera fæpe pedibus infiftere non potuerit.

Hoc in statu Viennam advecta meum confilium imploravit.

Dedi in principio purgans ex unciis quatuor aquæ laxativæ difpenfatorii Viennenfis, dein bis de die exhibui fcrupulum unum ex pulvere de aconiti extracto, & faccharo.

Post octiduum dedi ex hoc pulvere ter quotidie drachmam dimidiam.

Dolores post paucos dies minuebantur, tophi fiebant molliores, & minores, increvit appetitus, & fomnus nocturnus erat longe tranquillior.

mium acida , & acria ; omnia attem.

Cum

95

96

Cum fic omnia mutarentur in melius, dofim medicamenti non augebam.

Scabies tamen mansit in eodem statu, hinc partes affectas bis quotidie decocto cicutæ cum lacte parato curavi lavari, & foveri.

Hac ratione spatio trium mensium cura felicissime perficiebatur.

Tophi difparuerunt penitus, evanuit fcabies, nulli aderant amplius dolores, corpus totum erat pingue, & vires ita bonæ, ut hæc matrona per integras noctes iterum choreis publicis intereffe potuerit, (erant enim tunc bachanalia).

Tempore curationis bis adhuc dedi purgans ex unciis quatuor aq. lax. difp. Vien.

In diæta jussi, evitaret pinguia, nimium acida, & acria; omnia autem, quæ

DE ACONITO.

97

quæ erant mollia, probe nutrientia, & facile digerenda, concessi, nec interdixi vinum, nec casse usum moderatum.

CASUS SECUNDUS.

Vir, 42 annorum, jam a pluribus annis circa tempus vernale, & autumnale corripiebatur violentiffimis doloribus articulorum omnium; præfertim autem dolor ad phalanges digitorum pedum, & manuum figebatur, tanta quidem vehementia, ut vix extra lectum æger per binas, ternasve feptimanas effe potuerit.

Balnea & diversa alia remedia juverunt nihil.

Juffi fumpto purgante ex rhei fcrup. ij. & falis polychresti dr. β omni tem-G pore

98

pore autumnali, & vernali, tribus feptimanis antequam dolores folerent eum prehendere, fumeret mane, & vefperi quotidie per quatuor feptimanas drachmam dimidiam ex pulvere de aconiti extracto, & faccharo.

Fecit hoc diligenter, & jam bini anni funt, quibus ab omni dolore liber eft.

Tempore confueto leves tantum, & momentaneas punctiones in partibus alias læfis advertit, & extremitates folito magis transpirant.

Vires autem manent bonæ, & omnes corporis functiones integræ.

CA-

DE ACONITO.

99

CASUS TERTIUS.

Fœmina, 43 annorum, vagos dolores rheumaticos jam a pluribus annis paffa eft, hi fe fenfim figebant in omnibus corporis articulationibus, ita quidem, ut fere omnia membra fierent rigida, & cogeretur ægra continuo lecto inhærere.

Remedia quæcunque tentata juvabant nihil, imo plurima eorum magnos dolores excitarunt.

Suafi pulverem de aconiti extracto, & faccharo.

Mox fenfit levamen, cœpit per totum corpus transpirare, redibat articulorum motus, & nondum finito integro curationis mense jam extra lectum potuit ambulare, sensim dein omnes cor- G_2 poris

ICO CAPUT V.

poris functiones restauratæ sunt, vires fiebant bonæ, & post secundum mensem aderat integra sanitas.

Hæc ægra præter aconiti extractum cum faccharo nihil affumfit, & dofis tantum fuit fcrup. i. mane & totidem vefperi.

CASUS QUARTUS.

Vir, 30 aliquot annorum, malo venereo jam olim fæpius affectus, tophaceos tumores in capitis parte capillata, in fronte, & in fterni offe habuit.

Applicatæ ei funt frictiones mercuriales, appofita emplastra mercurialia, præterea dabantur decocta fortissima.

Hæc cum non prodeffent varia fub forma ipfum mercurium affumfit; hunc autem

DE ACONITO. IOI

autem æger ferre non poterat, etenim. inde pectus angebetur, & orta est tuffis vehemens cum capitis dolore.

His tentatis æger me vocavit. Conquerebatur tunc ingentes dolores præfertim nocturnos in tophis, & omnibus fere membris.

Dedi ipfi purgans ex jalap. granis xL & fal. polychreft. granis xx.

Dein exhibui mane & vefperi grana xx pulveris de aconiti extracto, & faccharo, fecique, ut femper defuper biberet vafcula bina decocti radicis bardanæ.

Spatio quatuordecim dierum evanuerunt omnes dolores, fomnus nocturnus fuit longe tranquillior, appetitus bonus, tumores videbantur molliores, minores.

G 3 Auxi

CAPUT V. 102

Auxi tunc dosim, & ter quotidie dedi drachmam dimidiam pulveris.

Hac dosi intra binarum septimanarum spatium nihil mutabatur.

Exhibui dein ter quotidie binos fcrupulos hujus pulveris, fed neque hac dofi quidquam mutatum fuit, licet per plures feptimanas continuaretur.

Cum igitur malum pertinax ex lue venerea traheret originem, cumque folum aconitum non fufficere videretur, exhibui ter quotidie drachmam dimidiam ex pulvere fequenti.

B. Extract. aconit.

mercur. dulc. aa gr. iv.

facch. alb. unc. ß

m. f. pulv. tenuiffimus.

Hoc medicamentum tantam habuit efficaciam, ut intra unum & dimidium men-

103

mensem omnes tumores evanuerint, & homo bonam haberet sanitatem absque ullo doloris signo.

Tulit hac ratione mercurium, quem alia forma affumere non poterat. Juncta fimul juverunt.

CASUS QUINTUS.

Fœmina, 38 annorum, ex lue venerea ingentes in omnibus membris dolores habuit, plura quoque, & fœdiffima ulcera exedebant os frontis, offa nafi, humerum dextrum, & utramque tibiam. Confueta antivenerea remedia nil effecerunt.

Tentavi, propterea aconiti extractum, & externe ulceribus superimposui cicutæ emplastrum.

G 4

Mox

Mox sedabantur dolores, & ulcera pus bonum fundebant.

Spatio quatuor menfium ulcera erant omnia confolidata, & optima fanitate fruebatur hæc fœmina.

Bis folummodo datum fuit purgans ex gr. xL jalap. & gr. xx fal. polychr.

Præterea affumfit nihil, nifi pulverem ex aconiti extracto, & faccharo.

Hanc folum aconiti extractum a lue venerea liberavit.

CASUS SEXTUS.

Homo, 26 annnorum, febre hungarica diu divexatus, tandem longo remediorum usu inde liberabatur.

Fugata hac febre pertinax dolor rheumaticus omnia ejus membra prehen-

DE ACONITO.

105

hendit, deerat appetitus, corpus emaciabatur, languerunt vires.

Copiofum ferum lactis, varia decocta, pulveres diaphoretici, & alia multa medicamenta levare hunc morbum nequaquam poterant, & medici affistentes timebant tabem.

Petebatur demum a me confilium.

Suafi, ut ter de die fumeret grana viginti ex pulvere de aconiti extracto, & faccharo, & qualibet vice biberet defuper jufculum, vel tenue qualecunque infufum.

Intra hebdomadis fpatium minuebantur dolores, invaluit appetitus, augebantur vires, & fomnus fiebat tranquillus.

Vix præterlapfi funt bini menfes, & aderat integra fanitas.

G 5 Præ-

106

Præter hoc remedium datum eft nihil, neque augebatur dofis, quum optatus aliunde effectus fequebatur.

CASUS SEPTIMUS.

Fæmina, 50 aliquot annorum, fenfit jam a pluribus annis dolorem dilacerantem in toto latere finistro, & propterea brachium, & pedem ejusdem lateris movebat difficulter.

Circa temporis aërisque viciffitudines hi dolores fubinde adeo fiebant vehementes, ut ægra debuerit fe lecto committere per plures dies.

Balnea & remedia varia nullum adferebant levamen.

Dum me accedebat hæc ægra, dedi purgans ex granis xL jalap. & granis xx falis polychrefti.

Dein

107

Dein juffi, ut fumeret mane, & vefperi dr. β de pulvere ex aconiti extracto, & faccharo, & biberet defuper vafcula bina infufi florum fambuci.

Poft octiduum membrorum motus erat liberior, & dolores longe minores.

Poft tres feptimanas ægra jam integre videbatur curata.

Juffi tamen, ut adhuc eodem remedio uteretur per unam alteramve feptimanam, ne facilis fiat recidiva.

CASUS OCTAVUS.

Puella, 10. annorum, peffima spina ventosa laborat in metacarpo manus sinistræ, & in dorso pedis sinistri.

Tentatis plurimis internis externisque remediis fine effectu, me acceffit, tota emaciata, debilis, & cachectica.

108

Præscripsi ei pilulas de cicutæ extracto, & pedem, ac manum cicutæ infuso curavi soveri per diem, & tegi noctu emplastro de cicuta.

In pede malum brevi emendabatur, & menfis spatio tumor totus disparuit, & ulcus, quod fœdum erat, fuit penitus confolidatum.

Dofim dein extracti cicutæ auxi ita, ut grana XL per diem affumpferit, & externis iisdem remediis fuit continuatum.

Vires redierunt, & bonus color, & appetitus, verum in manu manfit tumor lividus, exulceratus, fœtidum ichorem fundens, nec manus digiti poterant moveri.

Utebatur iifdem remediis per plures feptimanas, fed malum in manu nequaquam fuit levatum.

Hine

Hinc ad aconiti extractum deveni, & præbui mane, ac vefperi gr. xv pulveris de aconiti extracto & faccharo, cum per plures dies hanc dofim fine moleftia tuliffet, juffi ter quotidie fumeret grana xx ex eodem pulvere.

Externe continuo applicatum fuit fomentum de cicuta, & noctu emplastrum.

Hoc remedio mox dolores imminuti funt, color lividus fenfim in naturalem mutatus eft, fubfedit tumor, fecefferunt fragmenta offea, liberior fiebat motus digitorum.

Per plures menses idem remedium assumfit, & malum fere integre sublatum est, & puella cæteroquin optime valet.

Dofim extracti aconiti auxi, ut jam quotidie bina, vel & tria grana hæc puella deglutiat, & fert ea fine incommodo.

CA-

110

CASUS NONUS.

Vir nobilis, dolore podagrico vehementiffimo jam a multis annis omni vernali & autumnali tempore vexabatur, vires inde amifit, nec fuo officio debito modo potuit fungi.

Cum infinita affumfiffet remedia fine levamine, me confuluit, tempore quo laborabat vehementiffimis doloribus.

Juffi ter quotidie fumeret drachmam dimidiam pulveris de extracto aconiti & faccharo, & defuper biberet vel jufculum, vel tenue qualecunque infufum.

Primo statim die minuebantur dolores, & ortus est sudor copiosus.

Tertio die ab omni dolore liber fuit. Malum hoc alias per plures feptimanas duravit, ufus dein est æger adhuc per mul-

DE ACONITO. III

multos dies eodem remedio, ut omne acre fubigeretur; & jam ultra biennium hoc morbo non amplius affligitur.

Bis tantum levia mali principia fenfit, quamprimum autem unam vel alteram pulveris dofim affumit, filet malum, fanitas bona eft, & vires integræ.

CASUS DECIMUS.

Vir, 40. annorum, a subita refrigeratione febre rheumatica admodum vehementi prehenditur.

Datis remediis neceffariis ceffavit febris, verum dolores membrorum, & fere totius corporis manserunt æque acerbi.

Unde externe frictiones aromaticæ, & fpirituofæ applicatæ funt, hæc liberabant quidem artus a dolore, fed caput

112

vehementer adeo afficiebatur, ut æger diu noctuque ejulaverit.

Affumpta decocta fortifima, factæ venæ fectiones, data purgantia, applicata veficatoria, & balnea pedum juverunt nihil.

Dum uxor ad me veniret petitura pro marito auxilium, præfcripfi pulverem de aconiti extracto & faccharo, ut ter quotidie fumeret grana XL, & biberet defuper bina vafcula decocti emollientis.

Cœpit inde æger fudare, & mox caput levabatur, fpatio octidui filuit omnis dolor, rediit appetitus, fomnus; reftauratæ funt vires, & fenfim æger optime convaluit, meque acceffit acturus gratias.

CA-

us a dolore a led capar.

CASUS UNDECIMUS.

Rœmina, 34. annorum, lue venerea laboravit, & inde remediis mercurialibus curata fuit.

Medio anno a curatione cœpit præter caufam fibi notam dolore admodum vehementi affici in omnibus articulationibus, noctes ob dolorem habuit plerumque infomnes.

Credebatur hoc adhuc refiduum effe a prægreffa lue, unde datis purgantibus priora iterum ex mercurio parata remedia fuerunt exhibita, nil autem levaminis inde ægra fenfit, debilitata eft, & emaciata.

Varia dein decocta magna dofi affumfit, verum nec hæc juverunt.

H

113

Suafi tunc cicutæ extractum, & ilico dedi ter quotidie grana xx., appetitus inde augebatur, & vires increverunt, & mens facta eff hilarior, dolores autemæque vehementes perftiterunt, licet integromenfe hoc remedio diligenter ufa fuerit ægra.

Hujus loco dein dedi pulverem de faccharo & aconiti extracto, & fumfit ægra ter quotidie drachmam dimidiam.

Hoc remedio per quatuordecim dies utebatur fine levamine.

Tentavi tunc, quid hæc juncta fimul poffent, & præscripsi pilulas sequentes:

B. Extract. cicut. unc. β

extract. aconit. dr. β m. exacte, ut fiant pil. gr. iij. S. fumat ter quotidie tres pilulas.

His intra bidui fpatium dolores multum mitigati funt, & fomnus nocturnus fiebat tranquillus.

Spatio trium septimanarum ægra integram sanitatem recuperavit, nec ulla amplius doloris signa advertit.

Jam octo menses sunt, quibus optime valet.

CASUS DUODECIMUS.

Tomo, 30. aliquot annorum, pertinaciffimo capitis dolore jam pluribus annis laboravit. Caufam rejecit in prægreffos artuum dolores, quibus balneo difpulfis, caput dolere cœpit.

Poftquam plurima interna, & externa remedia diu adhibuiffet fine levamine, tandem falivationis curam fubivit, neque H 2 inde inde levabatur, neque alia fortiffima mercurialia profuerunt.

CAPUT V.

116

Dedi huic mane duo grana extracti aconiti cum drachma dimidia facchari, eandem dofim vefperi iterum exhibui,& folum jufculum carnis juffi, ut fuperbibat; mox minuebatur dolor, & fpatio quartuordecim dierum homo liber erat a toto morbo, & fanus vivit. Licet prius infinitis remediis, & emplaftris fuerit mirum in modum divexatus.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Juvenis, 25. annorum, dolore ifchiatico lateris finistri per plures septimanas vehementissime exagitabatur, hoc demum remittente cœpit semur & crus totum extenuari, & motus pedis sere impossibilis fieri.

Fri-

Frictiones, balnea, fcarificationes, veficantia aliaque acria irritantia nil juverunt; nec ullum effectum produxerunt remedia interna, caro omnis evanuit, & mera offa, & tendines fupererant.

Hinc dedi granum unum extracti aconiti cum faccharo mane, & unum vefperi.

Spatio fex feptimanarum rediit caro, & torofitas ita, ut crus unum alteri fit fimillimum.

Æger inde fortiter purgatus est, & multum sudavit.

CASUS DECIMUS QUARTUS.

Fœmina, 40. annorum, jam in octavum annum lue venerea laboravit, in omnibus corporis offibus tophos habuit exulceratos, maxime vero in sterno; fauces præterea quoque erant ex-H 3 ul-

118

ulceratæ, & velum pendulum totum exefum, cibi & potus per nares redierunt.

Omnes luem veneream curandi methodi in hac ægra tentatæ funt, & inde curabantur multa ulcera, & tophi plurimi difparuerunt, fauces autem, & os fterni æque in malo ftatu permanferunt, neque dolores nocturni funt imminuti, unde ægra vires fuas amifit.

Confideratis omnibus putavi: fore, ut forfan aconiti extractum rebelle hoc malum aufferret.

Exhibui ideo ter quotidie granum unum hujus extracti cum dimidia drachma facchari, & defuper vafcula bina decocti radicis bardanæ, quo alias jam largiter utébatur.

Do-

Dolores nocturni brevi mitigati, & fedati funt, & ulcera omnia in melius mutata; ægra cœpit quietius dormire, membra facilius movere, appetere, recuperare vires.

Speravi hoc remedium folum fore fufficiens ad curam perficiendam; verum fublatis doloribus nocturnis ftetit malum, nec tumores funt amplius diminuti, nec ulcera confolidata, licet extracti dofim auxerim, & ejus grana fex dederim quotidie per quinque feptimanas.

Præscripsi propterea sequentem pulverem.

B. Extract. aconiti

mercurii dulcis aa gr. vj. facchari albi dr. iij.

m. f. pulvis tenuissimus.

H 4

S. fu-

119

S. fumat ægra ter quotidie drachmam dimidiam, & bibat defuper vel jufculum vel infufum qualecunque.

Ufu hujus pulveris intra binos & dimidium menfes difparuerunt omnes in offibus tumores, feparata funt magna offium fragmenta cariofa, coierunt ulcera, partes deperditæ ex velo pendulo & uvulo recreverunt, ita, ut ægra optime deglutiverit, & voce diftincta potuerit loqui.

Sana dein labores fuos iterum rite peregit.

COROLLARIA.

Confirmatur igitur, aconiti extractum tuto & falubri cum effectu dari ægris.

Po-

Potenter id folvit, & tumores diffipat, & fubinde cicutam virtute fuperat.

Tollit dolores arthriticos, rheumaticos, podagricos.

Movet transpirationem, & sudorem.

Morbum venereum curat fubinde, ubi alia remedia ufitata non juvant.

Junctum cum æquali portione mercurii dulcis efficacius quandoque eft, quam omne remedium mercuriale, licet fortiffimum.

Junctum cum extracto cicutæ juvat fubinde, ubi ambo feperatim data nil efficiunt.

Prodest quandoque in amaurosi & cataracta, & cephalæa.

Ejus usus per multos menses protractus ægris nullam unquam noxam adtulit.

H 5

Dofis

Dofis est a grano dimidio per diem, usque ad grana quatuor, quinque, vel fex &c.

CAPUT VI.

De Hyofciamo.

Extractum hyofciami in priori opufculo laudavi contra fpafmos, melancholiam, maniam, epilepfiam.

Factis experimentis vidi hæc optime confirmata, non ita tamen evidenter, ut hoc remedium in hifce morbis univerfale, & infallibile deprædicarem, fed poffum jufto modo concludere: prodeffe quandoque, ubi aliud nullum remedium juvat.

CA-

123

CASUS PRIMUS.

Puella, 8 annorum, febre acuta continua laborat, dolet vehementer capite, multum fitit, pulfum habet durum, ita, ut ter debuerit fecari vena.

Quarto die erupit exanthema fcarlatinum cum maximo morbi levamine.

Cefferunt omnia optime ulque ad diem feptimum, quo fubito convulfionibus puella corripiebatur, & forti delirio, jactitavit fe, & trifti voce clamavit continuo.

Pulfus tunc erat debilis, inæqualis, non tamen admodum velox, alvus fponte folvebatur bis infcia ægra, prodiit quoque urina admodum fætida in lectum, ægra quocunque modo rogata nil refpondit, neminem cognovit, exanthema

124

thema fcarlatinum totum difparuit, oculi lachrimabantur; pectus tamen fatis liberum videbatur, oblata difficulter admodum deglutivit.

Curavi vesicantia suris & nuchæ apponi, & plantis pedum epispastica, mixturæ priori, quæ erat antiphlogistica, addidi paucas guttas spiritus cornu cervi, & drachmam dimidiam tincturæ succini.

Emplastra vesicas largas adtraxerunt, nil autem in morbi statu inde mutatum fuit, nox fuit inquietissima, & convulsiones, tendinum subsultus corporisque jactationes continuæ, nec destationes clamor.

Juffi iteretur prior mixtura, fed admifcui fimul drachmam dimidiam laudani liquidi, ut hac ratione in nervis motus

125

motus perturbatus aliquantulum componeretur.

Verum æque parum effeci, manserunt omnia mala symptomata, & nox iterum infomnis suit.

Tentare propterea volui, quid hyofciami extractum hoc in cafu poffet.

Præscripsi iterum eandem mixturam, quam habuit die præcedenti, solummodo adjeci grana quinque extracti hyosciami.

Vix tria cochlearia fumfit ex hac mixtura, & jam minuebantur convulfiones, defierunt tendinum fubfultus, clamor erat minus frequens, & corpus magis quietum.

Circa vefperas fequebatur fomnus trium horarum, ex hoc evigilans cœpit potum petere, & novit matrem & adftantes,

stantes, vix amplius deliravit, clamor defiit penitus, & raro advertebatur in facie, brachiis, & pedibus convulsio.

Nox dein fere tota pacata fuit, & matutino tempore fibi ægra erat optime præfens, pulfus erat æqualis, vix febrilis, fitis pauca, oculi vivi, caput autem vehementer dolebat, & membra languebant, petiit ægra jufculum cum pane, & aquam pro potu.

Continuavi adhuc per binos dies eandem mixturam, & nullum amplius malum fymptoma obfervabatur, vires paulifper infurgebant, augebatur appetitus, reftauratæ funt functiones, & rediit fanitas absque alio remedio.

Winn normum Tex noc evisitans corns

-be & mornen tives of out CA-of

CASUS SECUNDUS.

Vir, 40 annorum, fubito corripiebatur cordis palpitatione vehementissima, fimul supervenit dolens admodum in brachio finistro convulsio, inhibebatur respiratio, & aderat magnum suffocationis periculum.

Inftituitur iterata venæ fectio, adhibenturque remedia, quæ malo præfenti, mederentur.

Mitigata inde funt fymptomata, cordis motus fiebat magis regularis, brachii convulfio ceffavit, & fat bene fe habuit æger per plures horas,

Dein autem idem malum per vices eadem vehementia rediit; noctu quoque fomnus turbabatur.

Poft-

127

128

Postquam per plures dies remedia interna externaque varia fine effectu tentassem, exhibui tandem hyosciami extractum.

Dedi grana duo mane, duo ad meridiem, & totidem vesperi.

Primo statim die paroxysmus neque ita frequens, neque adeo fortis fuit.

Secundo die cordis palpitatio ceffavit penitus, in brachio vix ulla convulfio advertebatur, pectus fuit minus anxium, & nox fomno reficienti tranfigebatur.

Tertio die æger cæpit appetere, vagos tantum in brachio tendinum fubfultus fenfit, cordis motus vix unquam turbatus obfervabatur, nox iterum tranquilla fuit.

Quarto

Quarto die æger bene fe habuit, & fanæ erant omnes functiones.

Continuavit eandem extracti dofim adhuc per quinque dies, & cum dein optime valeret, abstinuit ab omni remedio.

Bini nunc anni funt, quibus optima fanitate fruitur.

CASUS TERTIUS.

Remina, 30 aliquot annorum, malo hyfterico enormiter exagitata a pluribus annis, incidit in profundam melancholiam, & omni momento timuit, ne a diabolo raperetur, vel duceretur ad carceres, & damnaretur ad mortis fupplicium.

Antihysterica remedia omnis generis affumfit diu, aërem habitationisque locum fæpius mutavit, & in vivendi ra-I tione tione evitavit ea omnia, quæ vel eminus nocere videbantur.

CAPUT VI.

130

Aft malum nullo modo levabatur.

Feci propterea, ter de die affumeret granum unum extracti hyofciami; utebatur hoc remedio per octiduum citra ullam morbi mutationem.

Juffi dein bina grana ter quotidie deglutiret; mox fenfit fe liberius refpirare, nec adeo effe anxiam, noctu fine multis infomniis fuaviter dormivit, & cœpit cibos appetere, a quibus antea abhorruit.

Affumfit dein ter quotidie grana tria hujus extracti, & hac dofi fpatio viginti dierum integre reftituta fuit.

Rediit hæc fæmina ad me post binos a curatione menses, optime se habens, & rogavit solummodo an non pur-

131

purgans affumeret, cum tempus effet vernale, quo affueta effet purgari, verum id diffuafi, cum nullum viderem fignum, quo indicaretur, & partim timebam, ne in fano corpore quidquam turbaretur.

CASUS QUARTUS.

Homo, 44 annorum, ftudiis plurimum deditus, malo hypochondriaco multum vexabatur, & tandem eo devenit, ut noctu nil poffet dormire; etenim, etiamfi fomno prehenderetur per unum alterumve minutum, evigilabat iterum fubito convulfus inter fummas anxietates, & horrendos fpectrorum timores, & calores urentes per totum corpus.

I 2

Cum

Cum hæc jam per plures feptimanas duraffent, cœpit contabefcere, & multum debilitari.

Varios confuluit medicos, data ei funt remedia, quæ fimilibus in morbis cæteroquin optima funt, & quoniam vefperi advertebatur pulfus paulo intenfior, calorque corporis naturali auctior, adhibita tunc funt medicamenta nitrofa, emulfa, refrigerantia, & nec hæc ullum adferebant levamen, ideo data funt paregorica, & dein fortiora opiata.

Verum his potius anxietates, infomnia, & morbi fymptomata augebantur.

Confului tunc, ut mane grana duo extracti hyofciami affumeret, & totidem vesperi.

Senfit

133

Senfit statim primo die pulfantem, & urentem in toto corpore calorem imminui, advertit vagos per membra, & in spina dorsi horrores, noctem autem æque insomnem transegit.

Altero die ad meridiem habuit magnum comedendi defiderium, noctu per exigua intervalla dormivit, reliquo autem tempore vexabatur anxietate, ut antehac.

Tertio die dedi mane & vesperi grana tria extracti hyofciami; ad meridiem appetitus fuit iterum bonus, & nox infequens multo tranquillior, & æger longe reddebatur hilarior,

Continuabatur dein eadem dofi, & diminuebantur omnia morbi fymptomata quotidie, & post decem circiter dies æger fanissimi instar dormivit per septem

I 3

134

vel octo horas fine ulla interruptione, reficiebatur inde plurimum, & post tres septimanas integram fanitatem recuperavit.

CASUS QUINTUS.

A ncilla, 20 aliquot annorum, a medio anno vexabatur omni quarta, vel quinta nocte verfus quartam matutinam convulfione per totum corpus, & inde debilitabatur.

Mali caufam ignoravit.

Exhibui ei pilulas ex gummi ferulaceis, ex afa fœtida, caftoreo, & pauca camphora.

In principio malum inde fiebat minus vehemens, verum postea erant convulfiones multo fortiores.

Ten-

Tentavi dein corticem peruvianum magna dofi per octiduum, nil autem levaminis advertebatur.

Quare ad extracti hyofciami usum deveni, & dedi ter quotidie granum unum hujus extracti.

Hac dosi per plures dies nil efficiebatur, unde dedi ter quotidie grana duo.

Advertit tunc ægra paroxyfmos paulo tardius incipere, fymptomata autem erant æque vehementia.

Dedi dein ter quotidie tria grana, & hac dofi factum fuit, ut ægra per duodecim dies nullum haberet paroxyfmum, & jam fe ab hoc malo liberam putabat.

Verum tunc per binas noctes agitabatur fortifiimis convulfionibus, & vires penitus funt proftratæ.

I 4 Hinc

Hinc auxi dofim & ter quotidie grana quinque hujus extracti exhibui.

Ab eo tempore vires auctæ funt, & nullus amplius paroxyfmus obfervatus eft, hac dofi per integrum menfem ægra continuavit uti, & cum dein fe penitus fanam adverteret, abstinuit.

Rediit ad me post tres menses a curatione, egit adhuc gratias, & fruebatur optima fanitate.

CASUS SEXTUS.

Juvenis, 18 annorum, tuffi ficca, titillatoria, continua, diu noctuque agitabatur, pectore vehementer doluit, & merito timebatur hæmoptoë.

Quæcunque data remedia nihil prorfus emendabant, emollientia, glutinofa, paregorica, opiata nec minuere poterant tuffis vehementiam. Ten-

137

Tentavi propterea quid hyofciami extractum posset, & addidi mixturæ, qua æger jam per sesqui diem sine effectu utebatur, grana decem hujus extracti.

Post tria cochlearia cœpit minus tuffire, dolor pectoris minuebatur, & sequebatur somnus tranquillus per integram horam.

Æger inde multum reficiebatur, & tuffiebat longe liberius, & minus frequenter, unde eodem remedio continuatum fuit.

Nox erat tranquilla, & altero die rara admodum tuffis obfervabatur, æger cœpit appetere, & tantum omni trihorio cochleare unum ex hac mixtura fumfit.

Nox iterum tranquilla fuit, & dein vix amplius ullo remedio opus erat,

I 5

cum

138

cum tuffis ceffasset, & æger se bene haberet.

CASUS SEPTIMUS.

Vir, 40. annorum, fanus femper & robuftus, incidit in profundam melancholiam, quum eum honoris gradum non obtinuit, quem petiit, & ambiebat.

Melancholia transiit in veram maniam, & æger mox fe Generalem credidit, mox fe Legatum ad primas aulas dimittendum dixit, mox fe in Regem variarum regionum elegit.

Multorum medicorum confilia adhibebantur, parcebatur nullis fumptibus, & cum remedia non juvarent, rudius tractabatur, & feveris minis.

Inde autem furibundus factus eft, & nulla in re obedivit, & quidcunque medica-

DE HYOSCIAMO. 139

dicamenti titulo offerebatur, vi respuit.

Suafi tunc, ut in jentaculi, & cœnæ ferculis folveretur hyofcyami extractum, & hac ratione dolo ingereretur.

Sumfit tali modo mane grana quatuor hujus extracti, & totidem grana vesperi.

Hæc dofis fufficiebat ad falfas ideas penitus delendas; etenim intra paucos dies omnia mutabantur in melius, & tandem mentis ratio & judicium perfecte redierunt.

Sanatus Vienna difceffit, & jam plures mihi fcripfit epiftolas, rite combinatas, quibus fe optime valere teftatur, idem & fui amici grato animo confirmant.

COROLLARIA.

Extractum hyofciami tuto datur ægris.

140

Incipiendum autem est semper parva dosi, uti cum aliis similibus remediis fieri suadeo.

Nervorum inordinatos motus compescit, hinc convenit in convulsionibus, & spasmis hystericis, ac hypochondriacis.

Somnum & quietem inducit, ubi fæpius opium id non efficit, hinc in nimiis vigiliis indicatur, ubi fopiendum eft.

Perversas mentis ideas delet, mentis furiem componit, hinc in mania & rabie fæpe mira præstat.

Vehementiffimam tuffim ab irritatione ortam quandoque compescit, & hæmoptoën.

CA-

CAPUT VII.

De Colchico autumnali.

Ex recenti & fucculenta hujus herbæ radice parari acetum, & inde fieri cum melle fimplici oxymel colchicum, in priori de colchici autumnalis radice libello afferui.

Quo fucculentior est hæc radix, eo est efficacior; hinc potius colligi debet in principio æstatis.

B. Radicis colchici recentis, fucculen-

tæ, in tenues taleolas sectæ. unc. j. aceti vini. lib. j.

Hæc lento igne in phiala vitrea invicem digere per quadraginta octo horas, fæpius tamen phialam agitando; dein colaturam leviter expressam exhibe.

142

Sic paratum habes acetum colchicum, quod pro vario ufu affervari poteft vafe bene claufo, ex hoc dein paratur oxymel colchicum.

B. Aceti colchici rite parati. libr. j.

mellis pur. libr. ij.

Mifce, & fupra molli igne, fæpius agitando cochleari ligneo, coque ad mellis confiftentiam.

Docui variis experimentis, hoc oxymel colchicum incidere glutinofum, promovere fputa, pellere urinam, & hac ratione plures inde morbos poffe curari, qui aliis confuetis remediis non obediunt.

Experimenta nova confirmant priora.

S CAMPAGE SCHULLS TO DE

CA-

CASUS PRIMUS.

Puella novem, & puer octo annorum laborant febre scarlatina.

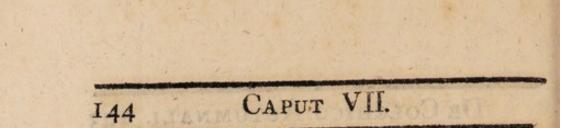
Ex hoc morbo curati, fiunt ambo hydropici per totum corpus.

Medicus, qui in febre curam geffit, omnem quoque operam impendit, ut hunc quoque morbum tolleret.

Verum frustra tentabantur omnia, & puella aquis suffocata obiit.

Caíu fortuito vocabar ad fœminam, quæ in eadem domo ægrotabat, parentes ratione pueri hydropici meum confilium implorabant.

Is multum tuffivit, erat pectore anxius, fcrotum erat fere æque magnum ac infantis caput, penis pellucido tumore in magnam molem accrevit, nul-

la prodibant sputa, & urina pauca, rubra, stranguriosa.

Præscripsi oxymel colchicum, ut quatuor vicibus per diem puero darent drachmam unam & dimidiam in infuso florum rheados.

Sputa statim liberius rejecit, sensitque magnos ad urinam tenesinos, vix tamen plus urinæ fluxit.

Cum per tres dies alvo careret, dedi binas uncias fyrupi mannati, & drachmam unam falis polychrefti, ut unico hauftu affumeret.

Quinquies inde purgatus fuit, neque tamen venter, qui tenfus admodum, & inflatus erat, detumuit, neque in aliis partibus levabatur morbus.

Juffi dein exhiberent iterum oxymel colchicum & darent duplam dofim in eodem infufo. Uri-

Urina tunc cœpit copiofe & fine ardore fluere, alvus folvebatur quotidie, prodibant fputa, refpiratio fiebat liberior, cœpit æger cibos appetere, bene dormire, & fpatio quatuordecim dierum integre convaluit.

CASUS SECUNDUS.

Vir, 60 annorum, afthmate laborans, & ventris hydrope, & pedum magno duroque tumore, postquam jam a medicis pluribus esset derelictus, meum confilium rogavit.

. Suafi, ter quotidie fumeret unciam dimidiam oxymellis colchici in vafculo infufi hyffopi.

Mox fenfit levari pectus, prodire sputa crassa, flava, & subinde viridia, fluxit copiosa urina, & alvus bis terve

K

quo-

quotidie folvebatur cum morbi tanto levamine, ut æger in quarta, qua hoc remedio utebatur, feptimana me folus accedere potuerit, habens fat bonas vires, vix amplius tuffivit, & aberat omnis tumor.

Juffi minori dofi adhuc per binas feptimanas idem remedium affumeret, & hac ratione convaluit.

CASUS TERTIUS.

Fœmina, 63 annorum, anafarca laboravit, & fimul afcite, pectore erat ita anxia, ut citra fummam difficultatem, & fuffocationis metum vix ambulare, minus adhuc gradus afcendere potuerit.

Præseripsi oxymel colchicum, ut inde omni bihorio sumeret drachmam instar linctus. Mox

Mox copiofiorem fenfit urinæ fluxum, alvus quoque aliquoties movebatur quotidie.

Spatio octidui tumor omnis longe minor videbatur, & pectus liberius, pedesque magis mobiles.

Jussi postea, ut omni bihorio sumeret binas drachmas de oxymelle colchico.

Hac dosi spatio quinque septimanarum omnis in artubus tumor disparuit, venterque ad exiguam molem est redactus.

Continuavit adhuc idem remedium per binas feptimanas, fed major effectus non evenit; remanfit adhuc femper in Ventre tumor fluctuans, neque urina adeo copiofe fluxit ut antea.

Scripfi propterea sequentem formulam:

K 2

R.

p. Terr. foliat. tart. dr. ij. oxymell. colchici unc. v. Spirit. nitri dulc. dr. ij β M.

S. omni bihorio drachmas duas fumat.

Hac ratione longe major urinæ copia prodiit, & ventris moles præternaturalis evanuit.

Cum autem appetitus langueret, addidi adhuc priori formulæ drachmas duas tincturæ helenii.

His folis rediit appetitus, vis vitæ, & fanitas.

CASUS QUARTUS.

Vir nobilis, 64 annorum, jam a pluribus menfibus infultu afthmatico vexabatur, fenfitque refpirationem inDE COLCHICO AUTUMNALI. 149 inhiberi, dum fortius incederet, vel gradus afcenderet, vel majori emphafi loqueretur.

Magna cura & adtentione adhibebantur omnia remedia, quæ ad debellandum anxium hunc morbum videbantur indicata.

Malum tamen continuo augebatur, & mifer fe debebat lecto dare.

Infultus afthmatici fiebant adeo vehementes, ut facies tumeret, liveret, prominerent oculi, & ruberent, & loquela erat penitus impedita, ronchorofus in afpera arteria ftrepitus fuffocationem minitabatur.

Jungebant fe vera hydropis pectoris figna, & extrema intumuerunt, deerat omnis appetitus, fomnus erat anxius, interruptus, defatigans, extrema frige-K 3 bant

150

bant fere femper, pulfus erat debilis, & intermittens; ego monebam amicos de mortis periculo, &, ut verum fatear, vix ullam curationis fpem amplius fupereffe putabam.

Quo efficaciora dedi remedia, eo pejus fe habuit æger, & quamvis fuerit in affumendo exactus, & diligens, cœpit tamen a medicamentis abhorrere.

Cum igitur parca dosi oxymel colchicum magnos quandoque effectus præstaret, id exhibui, dedique omni bihorio duo parva cochlearia (cassée-Lóssers voll.)

Primo die nil mutatum inveni.

Secunda die cœpit copiofa urina prodire cum multo muco, & tuffiendo rejiciebatur fubinde fputum rotundum, nigrum, vel cæruleum, membranaceum peni-

penitus, & strepitus in aspera arteria minuebatur.

Continuavimus eadem dofi, & malum brevi levabatur, paroxyfmi afthmatici erant minus longi, minus anxii, & fputum illud nigrum rotundum, membranaceum copiofius prodiit, folvebatur alvus fponte.

Nullo alio remedio opus fuit, hoc enim folo vir nobiliffimus ex manifesto mortis periculo evasit, & spatio binorum mensium integre convaluit.

Jam ultra annum fanus est, & suo officio, quod multum studii, & operis exigit, optime fungitur.

CASUS QUINTUS.

Juella, 13. annorum, ventrem & pedes tumidos admodum habet, & re-K 4 spira-

152

fpirationem anxiam cum brevi & frequenti tufficula; ad minimum motum cor dira palpitatione agitabatur, mifera noctu fæpius fubito evigilavit, & femper erecto trunco debet lecto inhærere.

Postquam vidissem multa, & egregia medicamenta a medicis huic ægræ esse incassum administrata, transivi illico ad oxymellis colchici usum.

Juffi omni trihorio fumeret drachmam unam.

Urina inde non movebatur, fed alvus cœpit fluere, & ægra debilitabatur; refpiratio fiebat pejor, & reliqua mala fymptomata augebantur.

Indicatio pellendi urinam urgebat;nullum medicamentum, quod minori dofi ageret, neque effet violentum, novi præter oxymel colchicum, cavendum igitur

erat,

erat, ne alvus flueret nimium, & potius viæ urinariæ aperirentur.

Præscripfi igitur

B. Syrup. papav. alb.

oxymell colchici ana unc. j. B

M.

S. sumat omni trihorio parvum cochleare (caffee Lofferl voll.)

Alvus inde non movebatur, & oriebantur mingendi conatus.

Altero die prodiit multa urina fubfusca.

Tertio die ægra melius habuit, & urinæ fluxus continuavit, alvus autem retinebatur & quarto die ad eam movendam enemate opus erat, cum ægra tormina fentiret, borborygmos, & innanes alvi tenefmos.

K 5

Dedi

i find tom

141 20 3000

Dedi dein omni bihorio parvum cochleare ex hoc remedio.

Hac ratione intra fex feptimanas tumor omnis difparuit, pectus fuit liberum, vires auctæ funt, bonus erat appetitus, fomnus fat tranquillus, & rara admodum cordis palpitatio.

Hyfterici motus fubinde obfervabantur, hi autem remediis nervinis antihyftericis brevi funt compofiti.

CASUS SEXTUS.

Fœmina, 50. annorum, ventris hydrope laboravit, & tuffi admodum vehementi jam a multo tempore, extrema non tumebant.

Dum me acceffit, præscripsi illico oxymel colchicum, ut linctus instar omni bihorio sumeret parvum cochleare.

Sputa

Sputa mox copiofa prodierunt, & observabatur frequens ad urinam impetus, fluxit autem urinæ pauca copia.

Cum per fex dies vidiffem hanc dofim, ratione ventris, nil efficere, juffi omni quadrihorio unciam dimidiam fumeret.

Mox inde tanta urinæ copia fluxit, ut merito timeretur, ne ficcum fieret corpus, unde per aliquot dies debuit penitus abstinere.

Dein autem parva dofis ad integram curationem fuffecit.

CASUS SEPTIMUS.

A neilla, difficillima refpiratione pedumque ac ventris tumore laborans, per multas feptimanas optimis ufa est remediis fine ullo levamine, imo mutabantur omnia in pejus.

Ex oxymellis colchici ufu mox facilius refpiravit, rejecit fputa, copiofam dimifit urinam, & intra breve tempus perfecte curata eft.

CASUS OCTAVUS.

Vir, 50. annorum, ex eodem remedio a pertinaci afthmate, & ventris hydrope convaluit.

CASUS NONUS.

dem contigit vetulæ afthmate adeo vehemente laboranti, ut vix aliquot gradus fine metu fummo fuffocationis potuerit afcendere.

Sputa copiofa, glutinofa, tenacia, fusca rejecit, & alvus aliquoties ei per diem movebatur.

CA-

CASUS DECIMUS.

A neilla faciem totam œdematofo tumore inflatam habet a quatuor feptimanis tanta mole, ut oculos aperire non potuerit, nec diftincte loqui, nec debito modo cibos mafticare, & deglutire.

Nec externa remedia, nec interna tumorem diminuebant; imo ægra fiebat vertiginofa & in foporem incidit, ita ut timendum effet, interna capitis quoque tumere, aut forfan quid extravafati ibi hærere; applicata ad nucham veficantia, quamvis multum ferum adtraxiffent, malum tamen non levabant.

Datam oxymel colchicum movit urinam, folvit bis aut ter quotidie alvum, ægra inde moleftum in facie & toto capite pruritum fenfit, mox autem tumor conci-

concidit, & intra decem dies mifera convaluit.

Sumfit mane, ad meridiem, & vefperi unciam dimidiam hujus oxymellis cum vafculo infufi florum fambuci.

COROLLARIA.

Patet ex his, oxymel colchicum falutare admodum medicamentum effe, nec ullam ægris noxam adferre unquam, fi a prudenti medico exhibeatur.

Glutinofum incidit, folvit, fputa promovet, pellit urinam.

Hinc in morbis pectoris, & in hydrope optime convenit.

Non tamen omnes pectoris morbos aut hydropes curat.

Sed prodest quandoque, ubi omnia alia remedia non agunt.

Quan-

Quandoque etiam hoc remedium incaffum datur.

Si a parva dofi inchoatur cura, tuto tunc agit medicus.

Datur a drachma una usque ad uncias duas aut tres per diem, sensim augendo dofim.

In robustis & bona viscera habentibus illico a magna dosi licet incipere.

Si hoc remedium alvum movet fine morbi levamine, tunc ei mifcenda funt opiata, & hac ratione agit per urinæ vias bono cum eventu.

Acetum colchicum egregium eft refolvens externe applicatum, vidi hoc remedio magnum tumorem ad oculi finiftri canthum internum diffipatum effe applicatione hujus aceti a dexterrimo fereniffimi Archiducis Leopoldi chirurgo Brambilla. Vir-

160

Virtutem oxymellis colchici in curando hydrope mihi innumeris laudibus, & magna cum admiratione confirmavit doctiffimus Zach, phyficus & medicus ordinarius in magno hofpitali militari, quod Peftini eft; is enim multos hydropicos milites folo hoc remedio cito & facile curavit.

Idem adfirmat celeberrimus Schinz Tigurinus medicus, amicus meus plurimum venerandus, dicendo in præfatione, quam germanicæ verfioni opufculi de radice colchici autumnalis addidit: jam plures ægri in noftro nofocomio fapientiffima cura digniffimi noftri medici ac phyfici *Hirzelii* ope oxymellis colchici levati curatique funt. Inter hos præfertim fæminam numero, quæ per quinque, & dimidium annos gravida erat, & infantem fæmellam OBSERVATA AB EXTERIS &C. 161

lam optime formatam in tuba Fallopiana gessit.

CAPUT VIII.

Obfervata ab exteris communicata.

Multa ab exteris obfervata habere nunc non poffum, quum continua itinera aulica, & morbus, quo diu & vehementer laboravi, non admiferunt, ut in colendo epistolarum commercio exactus essem, hinc multa debui negligere, & sepius non poteram respondere debito tempore.

Dum anno elapío Francofurti eram, me pessimus icterus, & febris cum vo-L mitu

mitu admodum dolenti, & debilitanti detinuerunt.

Erant ibi plures medici, qui me fua præfentia fæpius honorarunt, narraruntque varias & magnas curationes, quas cicuta perfecerunt.

Inter alios fanabatur fœmina, quæ a longo tempore ingentes in toto collo & circa aures tumores fcirrhofos habuit, monftrofa inde penitus erat, ita quidem, ut in publico confortio comparere non auderet, liberata ab his fuit, & priorem formam recuperavit.

Hæc me acceffiffet gratias actura, fi morbo detentus non decubuiffem in lecto.

Gratiffimo animo recordor Eruditiffimi colloquii, quo celeberrimus Archiater, & Confiliarius Heffo-Homburgenfis, Dominus OBSERVATA AB EXTERIS &C. 163

minus de Kaempf, mihi quotidie per plures horas morbi incommoda leviora reddidit, & mentem dejectam multum exhilaravit.

Is inter alias pulcherrimas obfervationes mihi cafum fequentem de ufu, & utilitate extracti aconiti tranfcripfit,

Mulier arthritica, cujus curationem tibi viva voce, paucis exponendi copia defiderata mihi fuit, a novem menfibus nulla indiget medicina, fanitate enim, quam tuæ inventioni debet, utitur integra.

Terras nunc laborat, quæ fine extracti aconiti ufu immobilis fere lecto affixa effet. Mira certe præstitit in morbo hoc desperato. Silentio hinc prætereo leviores parotides induratas, cancrofas, ulcera maligna, rheumati-L 2 fimos

mos &c. quos efficacistimo hoc remedio fanatos vidi.

Quinquagenaria hæc fœmina, viginti abhinc annis poft infelix perpeffum puerperium fæpius articulorum doloribus oppreffa fuit, thermas aliquoties adiit, unde parum boni reportavit, varia interna remedia adhibuit, quæ malum potius onerarunt, & denique in podagram nodofam tansmutaverunt.

Solamen a me flagitans, digitos incurvatos, manus nodis mirum deformatas plane non movere, nec nifi fuffulta deambulare valuit, dies noctesque diris dilacerata fuit doloribus. Hos aconiti extractum intra paucos dies mitiores fecit, prægreffis per urinam, & alvum excretionibus crebrioribus, interdum viridefcentibus.

Ela-

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 165

Elapfis fex feptimanis eam maxima lætitia perfusam reperi, de eo, quod post tot annos prima vice panem secare, fila lanæ ducere, & slexis genubus manibusque conjunctis preces dicere possit.

Sed quæ funt hominum fata! Ipfa libere per plateas ambulans, & gaudio triumphans occurrit petulanti afino, animali alias lento, & pacifico, qui tali impetu in eam irruit, ut os claviculæ, & femoris fracta reportaret.

Hoc novo malo brevi curata usum extracti aconiti strenue, & cum euphoria continuavit, consumfit enim intra octo menses libram semissem pulveris de aconiti extracto, & saccharo, eo quidem effectu, ut tophi lapidei quoque ad dimidium diminuti suerint.

L 3

Mer-

Mergentheimii folertiffimus medicus, ac phyficus, & pharmacopœus efficaciam extracti cicutæ, & aconiti infinitis laudibus extulerunt, & multis atque digniffimis curationum hiftoriis confirmaverunt.

Kreilsheimii tradiderunt mihi fequentes morborum curationes expertifiimus medicus Hezel, & diligentifiimus chirurgus Vogel, qui ambo Halæ Suevorum degunt.

Fœmina, 52 annorum, ante aliquot annos afficiebatur vehementissimo capitis dolore, qui per aliquot menses duravit; tunc autem cessavit, & facies tota enormiter intumuit.

Hicce tumor in labium oris inferius contrahebatur, & ibi magnum ardorem pruritumque excitavit.

Ap-

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 167

Applicabantur varia remedia, hæc autem effectu carebant, & tumor fenfim mutabatur in verum fcirrhum, qui continuo remediorum ufu in ulcus cancrofum, inæquale, tuberofum, & admodum fætidum degeneravit.

Hoc in statu dedi mane octo grana extracti cicutæ, & totidem vesperi, externe applicui decoctum cicutæ cum aqua calcis vivæ, & pauco saccharo faturni.

Intra quatuordecim dies jam omnia erant in melius mutata, & ægra erat plena gaudio, & lætitia.

Dedi tunc duplam extracti dofim, externis continuavi, & intra paucas feptimanas fœdiffimum hoc malum perfecte curavi.

L 4

Ho-

Homo, 25 annorum, per aliquot annos castra sequebatur, & subito præter causam sibi notam cœpit vera amaurosi in oculo dextro laborare.

Adhibebantur ilico efficacissima remedia, verum visus mansit deletus.

Post aliquot septimanas pes inflammabatur & intumuit, & accessit febris vehemens cum magna siti.

Applicata quamvis fuiffent debita remedia, tumor tamen rumpebatur, & abiit in ulcus malignum, trahebatur morbus, & fupervenit cachexia.

Æger peffimo in hoc statu mihi commendabatur.

Dedi statim quotidie grana xvi extracti cicutæ, & vulnus decocto cicutæ, & aqua calcis vivæ deligavi.

Poft

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 169

Post octiduum dedi grana xx extracti per diem, & oculo amaurosi laboranti applicui vapores decocti cicutæ.

Intra paucas feptimanas omnia mutabantur in melius, & æger fenfit fugitivos lucis radios, nil tamen adhuc potuit diftinguere.

Auxi pofthac dofim extracti cicutæ, & dedi grana xx mane, & totidem vefperi, reliquis externis remediis continuatum eft.

Tantum hæc cura habuit fucceffum, ut spatio binorum mensium non solum ulcus pessimum & fistulosum suerit integre sanatum, sed & rediit visus ita, ut æger potuerit omnia objecta optime distinguere, & videre.

curas commiterunt filiatan sol

L 5

Mira-

Mirabantur omnes tantum remedii effectum, qui ægrum in miferrimo statu antea viderunt.

Virgini, 12 annorum, ante 4 annos incipiebant parotides dextræ tumere, & indurefcere.

Medicamenta statim adhibita funt interna & externa, verum tumores increverunt femper.

Audebat tunc chirurgus applicare remedia caustica corrofiva, ut hac methodo tumores confumeret, fuccessus autem erat malus; orta funt ulcera peffima, excrevit caro fungosa, & exstillavit ichor fœtidissimus, & cum talia remedia adhuc continuarentur, fiebat verum carcinoma.

Miferiis tandem coacti parentes meæ curæ commiferunt filiam. Situs tumorum

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 171

rum non admifit exftirpationem, unde denuo ad extractum cicutæ confugi, & cum ægra pilulas non potuit deglutire, mifcui extractum cicutæ cum fyrupis, & hac ratione cochleatim exhibui præter decoctum radicis althææ, fcrophular. liquirit. &c. ad ulcera applicui mel rofarum cum pulvere cicutæ, & fuperimpofui emplaftrum de cicuta.

Intra paucos menses non tantum ulcera confolidata funt, sed etiam tumores sunt integre diffipati.

Fateor, quod hæc curatio mihi magnum gaudium attulerit, feceritque animum in omni data occafione cicutam tentandi.

Virgo, 26 annorum, jam a fex annis fcirrhum ovo anferino majorem fub axilla dextra habuit.

Tan-

CAPUT VIII. 172

Tandem me confuluit, & dedi statim purgans, & postea pilulas de cicuta.

Post quatuor septimanas erat tumor mollior, mobilior, & incipiebat dolere.

Auxi dein extracti cicutæ dofim, & incipiebat tumor fub axilla minui, verum glandulæ fubmaxillares ejufdem lateris intumuerunt, & duræ factæ funt; & quo minor fiebat fcirrhus fub axilla, eo magis increverunt hæ glandulæ.

Auxi dein iterum extracti dofim, & dedi mane grana xx, & totidem vefperi, externe applicui emplastrum de cicuta, & de ranis cum mercurio.

Hac ratione redigebatur tumor fub axilla ad ovi columbini magnitudinem, fubmaxillares autem glandulæ manferunt in eodem ftatu.

Ve-

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 173

Vetula, 72 annorum, peffimo cancro exulcerato laborat in mamma finiftra.

Exhibemus ei pilulas de cicuta, ulcus deligamus decocto cicutæ, vel etiam melle rofarum cum pulvere de cicuta.

Minuitur jam durities, & integra frufta ex ulcere decidunt, peffimi ichoris loco adeft pus bonum, & figna omnia adeo funt bona, ut non obftante fumma ægrotantis ætate nobis de integra curatione adulemur.

Celeberrimus Strack, qui Moguntiæ tanta cum laude, & felicitate praxim exercet, & professorio munere fungitur, sequentia humanissimis epistolis ad me scribit:

the start and the start was a start

Puer

Puer triennis tefticulum cancrofum habuit; qui ovum gallinæ craffitie fere æquabat, atque extra ulceratum fcrotum proceffit.

Erat iste cancer apertus, fuscus, exulceratus, qui & saniei multum stillavit, & protinus sanguinem, siquidem is tactus est, reddidit.

Voluit chirurgus vitiatum tefticulum præfcindere; potiffimum cum aliquod fpatium in funiculo fpermatico adhuc integrum patuit. Illud vero pueri mater maxime impedivit, quoniam id crudele putaverat, flevitque, ut alio quopiam auxilio fuccurrerem.

Quare ægri alvum purgavi, poftea diætam imperavi, deinde vitiatas partes tinctis in cicutæ decocto linteis circumdari foverique juffi: & cicutæ pilulas me-

medicinæ dedi, quarum octo mane totidemque vesperi quotidie assumeret.

His factum in ulcere bonum pus eft, novæque carnes veluti ex recenti vulnere provenerunt : finitoque tertio curæ mense puer ex toto convaluit: ejusdem testiculus fano fimilis intra scrotum, quod cicatrice clausum est, rursum conditur.

Puella triennis ex vitiato corporis habitu contabuit : noctu infudavit, & pulfum exilem habuit, & juxta unius manus offa metacarpi atque secundum utrumque pedem tophos, infraque finistram alam ad musculum pectoralem usque, grandem perdurumque scirrhum habuit : itemque ad os, in qua parte labia committuntur, ulceratum lichenen, quem hæreditaria labe accepisse ægram verifimile est, præ-

6

176

ter hæc universa corporis cutis colorem, decoremque amifit.

Quæcunque vero medicamenta aliquamdiu adhibita fuerunt, nequaquam profuerunt.

Quare infpiffatum recentis cicutæ fuccum ægræ præftiti, ejufdemque mane atque vefperi pilulas octo exhibui; incipiendo a duabus donec, ad octo afcendiffem.

Præterea ipfos tophos, durum fub ala tumorem, unguento mercuriali fæpe inungi juffi.

His fudor defiit, exficcatus lichen, fubjectaque cutis mollis depurata eft; factusque bonus, firmus, lautusque omnino corporis habitus, fummaque mentis hilaritas. Universa corporis cutis alba, clara, subrofeaque evenit, minor mobilis-

que

que factus fub axilla fcirrhus est, idemque veluti in distinctas portiones secedit. Ipsi vero tophi iidem permanserunt.

Jam per integrum fere annum puella ita bene habet, ipfasque cicutæ pilulas continenter hucusque affumfit. Nihilominus neque tophi neque fcirrhus magis, quam ante octo menfes fuerant, imminuti funt.

Ne quis vero exiftimet, aliquantum quidem ex ifta curatione fucceffiffe,quoniam cum fucco cicutæ unguentum mercuriale fimul adhibitum erat, nunc alia curationum exempla fubjungam, quas fola cicuta perfeci.

Vir, 50 annorum, bibulus, turpem latumque lichenem juxta nafum fecundum barbam aliquamdiu habuit. Ab eodem vero liber exiftit, poftquam eundem tin-M ctis ctis in cicutæ decocto linteis fovisset; ipfius cicutæinspissati succidrachmamquotidie assumfisset.

CAPUT VIII.

178

Cæterum duos adhuc infantes curandos habeo; quos vitiati corporis humores male habent, & qui jam aliquam ex cicutæ ufu curationis fpem oftendunt.

Vir, 30 annos natus, extremas duorum digitorum, & unius pollicis partes cancro exulceratas aliquamdiu habuit. In his enim carnes prætumidæ, dolentes, exulceratæ fædæque erant, & tenuem faniem, & fæpe fanguinem ftillarunt, neque ullam curationem aliquamdiu admiferunt.

Posteaquam æger succi inspissati cicutæ drachmam quotidie assumsisset, ipsoque digitos tinctis in aquam, in qua cicuta cocta prius erat, linteis circumdedisset, post duos menses ex integro convaluit,

valuit, neque ullum deinde digitorum vitium remansit.

In alia epistola ad me data 8. Decemb. 1764 idem doctiffimus vir hæc habet;

De quibus ægris anno 1762 dixi, ii omnes ex toto fani integrique hucufque permanferunt: neque ulli horum ex cicuta aut noxa relicta eft, aut novum aliquod vitium fupervenit.

Hos inter puella illa triennis, de qua eo tempore memoravi, hic iterum, & qua ratione interea valuerit, notatu digna est.

Affumfit enim hæc hucusque pilulas cicutæ quotidie viginti; eafdemque affumere continuat, exque his durus glandularum fcirrhus, qui infra finiftram alam juxtaque mufculum pectoralem erat, ex toto evanuit. Offium item metatarfi metacarpique tophi: alii per fe defierunt, M 2 illæ-

illæfa cute; alii, qui ulcerati erant, nunc perfanati, bonaque cicatrice claufi funt; neque ex his, nifi unus, levi ulcere adhuc patet.

Quod proxime finem habiturum eft. Rejecto jam ante duos annos unguento mercuriali; quoniam nullus ex eo profectus erat, etiam ferpigo juxta auriculam, ulcerofus nafi, & oris labiorum tumor, ipfaque in capillitio tinea (quæ vitia interea temporis fupervenerant) omnino, & fine adhibito alio quopiam auxilio defierunt. Infuper ifta puella ftaturam decoram, coloratam cutim, corpus pinguidiufculum, mentem hilarem, acutumque ingenium accepit.

Quantum hic cafus pro cicutæ utilitate pugnat! quantum probat, hoc remeOBSERVATA AB EXTERIS &C. 181 remedium ufu diutiffime protracto nullam adferre noxam!

Nunc ad nova curationum experimenta quæ hucufque fuccefferunt, pervenio.

Juvenis, octodecim annorum, ftrumam ex prætumida glandula thyroidœa habuit, exque ea refpirationem difficilem, & cum fonitu; atque ubi corpus motu aliquanto vehementius excitavit, quafi ftrangulatum iri fe habuit.

At posteaquam is tribus continuo menfibus extracti cicutæ drachmam quotidie assumfisset, discussa omnis struma est, secutaque spirandi libertas.

Eodem vitio, & magis inveterato, laborabat juvenis 20 annos natus; obque id spiritum difficulter duxit cum sibilo. Adhibito vero per quatuor menfes eodem auxilio, integre convaluit.

M 3 Rur-

Rurfum juvenis, 22 annorum, fenfim videndi facultatem magis atque magis amifit, fic ut metueret, fe denique omnino cœcum ita futurum effe; ob quæ me rogavit, quid auxilii adhibendum effet? erant vero oculi fanorum fimiles, neque ullum in his vitium deprehendere potui.

Quare juvenem collum denudare juffi, vifurus num aliquod vitium venas jugulares afficeret, inque his fanguinis reditum impediret? apparuit tum lata ftruma, quæ aliquam jugularium venarum portionem amplexa infarctum fanguinis in capite effecit, exque eo cœcitatem.

Retulit etiam juvenis, ubi montem aut scanderet, aut corpus quovis modo velocius agitaret, difficulter spirare se atque angi.

At posteaquam extracti cicutæ drachmam quotidie in quintum usque mensem assumfisset, dissipata struma est, & spiritus liber evenit, & acutus visus.

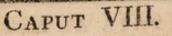
Aliorum strumas cicuta ex parte, aliorum nequaquam tulit.

Amaurofim vero, quæ orta ex alia caufa erat, extracto cicutæ per integrum anni fpatium fruftra curavi.

Porro cicuta ulcera antiqua, fi non fanat, purificat. Sanavit autem plura.

Miles, 30 annorum, ab octo jam annis ulcera magna, profunda, fordida, & quæ fædam faniem deftillarunt, juxta tibias habuit, tumidosque ipfos pedes, hæc & quoufque tumidi pedes erant tinctis in aqua, cui incocta cicuta prius erat, linteis foveri, noctu vero linteo carpto cum balfamo arcei impleri juffi, & ægro

M 4

184 .

extracti cicutæ drachmam quotidie præftiti. Potui dedi multam aquam, adjecta aliqua portione vini; diætam præcepi & quietem, intereaque alvum aliquoties pharmaco fubduxi.

His depurata ulcera funt, novæque ex his carnes veluti ex recenti vulnere provenerunt. Secutum est largum urinæ profluvium, quod tumorem pedum fubtraxit. Accefferunt ex omni parte carnes cutisque, ulceraque post quartum menfem bona firmaque cicatrice claufa funt.

Vir, 48 annorum, ex antiquo intra thoracem apostemate male habuit, eoque rupto quam plurimum fœdi pessimeque olentis puris sputo rejecit. Huic diætam præcepi, medicamentaque acida, quæ & sputum moverent, & putredini resistrent, præstiti; potui dedi coctas in aqua

aqua herbas molles adjecto oxymelle fcillitico, cumque ex his meliora fputa eveniffent, & febris defiiffet, lac vaccinum exhibui, & pilulas ex corticis peruviani pulvere cum extracto cicutæ admifta terebinthinæ portione.

Hæc fputum & melius effecerunt, & idem emolliverunt, & purgato ulcere cicatricem induxerunt, indeque id, quod læfum erat, integrum evenit, reverfaque profpera valetudo eft.

Vir, 40 annos natus, propter apoftema, quod intra finistram pulmonis partem habuit, vitiati corporis habitus erat, & febricula, quæ vesperi exarsit, laborabat & noctu infudavit, & pedes tumidos habuit aqua inter cutem; & noctes inquietas egit, & cibos nauseavit, & circum præcordia angebatur, & sublimem M 5 spi-

186

fpiritum traxit, & rupto dein apoftemate quam plurimum puris ejecit; huic aquam, in qua decoctæ molles herbæ erant, calide forbendam dedi, adjecto nitro, & oxymelle fcillitico. Præterea mixturam præftiti, cui & nitrum & oxymel fquilliticum & gummi amoniacum aceto fquillitico folutum admifta erant.

Quæ quamplurimum puris longoque tempore continenter emolliverunt, cumque quæ deinde exierunt, fputa alba, denfa atque tenacia eveniffent, priora remedia dimifi; pro his cicutæ pilulas fubftitui, & harum drachmam quotidie præftiti, potui vero dedi corticis peruviani drachmam in aqua coctam, adjecta æqua lactis vaccini portione.

His depuratum ex toto ulcus, cicatriceque claufum, ex integro perfanatum eft, æger-

ægerque bene convaluit, multumque jam peregrinatus eft, profpera ufus valetudine.

Atque ne quis fortaffis exiftimet, fucceffiffe iftas quidem curationes propter adhibita reliqua auxilia, neque cicutam aliquid ad valetudinem attuliffe; nunc fimilem curationem proponam, quam fola cicuta perfecit.

Puella, 18 annos nata, a duobus ultro annis fœdo pulmonum ulcere laborabat; adverfus quod multa, & diverfa auxilia etiam maxime commendata adhibuit. Affumfit etiam per tempus aliquod aquas minerales felteranas admifto lacte: denique diæta lactea utens nil nifi lac vaccinum & bibit, & cum incocto modo pane, modo hordeo, modo oriza cibo - ha-

CAPUT VIII. 188

habuit; verum ista omnia nequaquam profuerunt.

Quare in desperata hac morbi conditione solum extractum cicutæ, rejectis cæteris omnibus pharmacis, ægræ medicinæ dedi.

Inde fputa & facile prodierunt, & pus bonum evenit, & quotidie minus fuccrevit, & quo magis tempore progreffum eft, eo puris minus, atque minus excretum eft, tandemque ulcus finito quarto menfe, ex toto fanatum eft, puellaque nunc a fex jam menfibus profpere valet.

Denique quod extractum cicutæ magnum etiam venereum bubonem fœdaque in pene ulcera, quæ mercurialibus auxiliis pertinaciter reftiterunt, facile fuperaverit, excitatoque in his, & bono, &

& pauciffimo pure brevi perfanaverit, ab Illustri Principis nostri Electoris Archiatro Jacobo Naubeimer, qui istum ægrum curaverat, relatum accepi.

In cutis etiam vitiis cicuta, ut fupra memoravi, præfidio erat.

Virgo 25 annos nata, duos latos lichenes fupra malam finistram ab inferiori oculi palbebra ad oris labia usque aliquandiu habuit, quos diversis remediis frustra agitaverant.

Erant ifti lichenes fœdi, in quibus exulcerata erofaque cutis ad paniculum adipofum ufque eft, pofteaquam vero ægra tinctis in cicutæ decocto linteis iftos lichenes continenter foviffet, quotidie fucci infpiffati cicutæ drachmam affumfiffet, poft duos menfes convaluit,

tur-

190

turpis iftius vitii expers, prioremque cutis venustatem, relicta tantum, quemadmodum a variolis, levi aliqua fovea, recepit, retinuitque hucusque, ubi tertius nunc agitur annus.

Puella, 18 annos nata, difficili ferpigine fupra manus finiftræ dorfum, juxtaque digitos male habuit; cujus neque caufam tollere, neque progreffum fiftere potuit medicus perexpertus; invitis omnibus per annum integrum remediis.

Quare ægræ alvum prius pharmaco purgavi, deindeque læfam manum tinctis in cicutæ decocto linteis foveri juffi; medicinæ vero dedi extracti cicutæ drachmam quotidie.

His intra quatuor menfes depurata cutis eft, prioremque colorem decoremque

que recepit, retinuitque per duos fere annos, at nunc idem malum recruduit.

Præter hæc ifta puella & tardum & difficilem, & perpaucum fluxum fanguinis menftruum olim habuit, a quo vero tempore cicuta ufa eft, eundem fanguinis fluxum & facilem & largum, & ordinatum, quandoque etiam fuperfluum accepit, & nunc habet.

Quare quoniam iste quidem cicutæ effectus fingularis mihi videbatur, etiam aliis puellis, quæ difficulter menstruatæ funt, neque quam ob causam ita essent, cognoscere poteram, cicutam medicinæ dedi, quæ sæpe etiam juvit, & istum fanguinis sluxum perfecit.

Diligentifimus, ac expertifimus Josephus Polzer, Schönbergæ in Moravia phyficus, hæc notat.

Vir,

192

Vir, 46 annorum, ex inordinato vitæ genere maxime hauftu fpirituofo incidit in obftructiones fcirrhofas infimi ventris, qui non folum inftar tympani monftrofe tenfus, & refonans, fed & lapidis inftar durus erat, & refpirationem poft paulo fortiorem motum impedivit, fomnum inquietum reddidit, omnemque appetitum delevit.

Fruftra ab aliis adhibitis variis medicamentis, ufu pil. de cicuta, interpofitis laxantibus, ex rhabarb. cum fale polychrefto, & emplaftro de cicuta fpatio 3 menfium cum omnium admiratione curatus eft.

Vir, 56 annorum, tuberculum in nafo per aliquot annos geffit, quod lympham acrem plorando vicinas partes erofit, ulterius verfus oculum finiftrum ferp-

ferpfit, malignæ erat indolis, & fædum ulcus formavit.

Adhibitis pilulis de cicuta, & externe folo applicato infuío cum linteis carptis, brevi pus coctum apparuit, & poft aliquot menses fine omni difformitate malum totum ablatum est, jam per biennium vulnus clausum perseverat.

Vir, feptuagenario major, podagricus, ultra 10 annos tuberculum exiguum verfus nafum, & oculum finiftrum, fine magno incommodo, habuit, fubinde lympham acrem ftillavit, fubinde crufta tectum, confolidatum videbatur. Hujus rei pertæfus, & ab imperitis perfuafus, varia interna & externa applicuit.

Cura falivationis totus emaciatus & cachecticus factus, eo cum effectu, ut ulcus vere cancrofum nafum & oculum

N

occupaverit, quem fere totum cum fœtore exesit.

Adhibitis per septem menses, pilulis de cicuta & somentis rediit color faciei roseus, vividus, mentis alacritas, omnesque corporis vires.

Paroxyfmus podagricus hucufque filuit, & vulnus ita emendatum eft, ut jam limites cancro pofiti fint, fi ufum continuaverit, fpero eum ex integro reftituendum.

Vir, 40 aliquot annorum, in hypochondrio finistro, ultra annum, tumorem vere scirrhosum, lapidis instar durum, cum ingenti extensione tympanitica totius abdominis habuit.

Adhibitis multis, & variis medicamentis fine omni effectu, ufu pil. de cicuta emplastro eodem, interpositis laxantibus,

tibus, spatio duorum mensium integerrime restitutus est.

Fœmina, 48 annorum, ex folo defectu menfium fe putans gravidam, donec decimo menfe accefferit hydrops, & plures obfervarentur tumores diverfæ magnitudinis in abdomine, præfertim unus vere fcirrhofus, pugno virili major, qui circa ovarium finiftrum hærebat.

Adhibitis pilulis de cicuta, & interpofitis purgantibus, nec non dato pulvere de extracto aconiti, & faccharo, qui in defectu pilularum de cicuta fubftituebatur, fucceffive omnes tumores refoluti funt, fpatio novem menfium, & difparuit hydrops. Citius hæc curatio fucceffiffet, fed propter diftantiam loci aliquoties interrumpebatur.

N 2

Flu-

Fluxus menftruus debito tempore & ordine fub ipfa adhuc cura comparuit,& hucufque in annum fecundum debito modo perdurat.

Bene appetit, digerit, & functiones naturales peragit, hæc fæmina ab omnibus pro perdita jam habita eft.

Fœmina, 40 aliquot annorum, a longo tempore variis fymptomatibus hyftericis, & fluore albo uterino cum tumore fcirrhofo circa ovarium finiftrum, pugni virilis inftar, vexata eft.

Adhibito pulvere de extracto aconiti cum faccharo, & infuío cicutæ, cui addebatur quarta pars lactis, & appofito emplaftro de cicuta post fex septimanas integerrime curata est.

Puella, 9 annorum, fœdiffimis puftulis mediam faciem inferiorem occupantibus,

tibus, præfertim nafum internum, & externum, nec non labia oris, cum dolorifica tenfione, duritie, & inflammatione patiebatur plurimum, & ita erat turpis, ut omnes confortium ejus fugerint, putantes a malo venereo originem trahere.

Hæc spatio aliquot septimanarum, solo usu pil. de cicuta, & somento, & lotu ex cicuta parato ex integro curata est.

Virgo, 19 annorum, a nativitate femper valetudinaria mox glandulas colli, mox parotides, mox fubaxillares geffit tumidas & induratas.

Tota triftis, morofa & melancholica. Accedente fluxu menftruo inordinato, fubinde media facies cum oculo dextro inflammabatur, fubinde uterque oculus af-

N 3 ficie-

CAPUT VIII.

198

ficiebatur ita, ut de visu recuperando sæpe dubitaretur.

Nafus turpiffimis puftulis interne, & externe obfidebatur; fenfim etiam in manibus, & pedibus circa articulos, nec non infimo ventre tumores fcirrhofi obfervabantur; in facie, & collo hi tumores tandem exulcerati funt, & nil nifi acrem ichorem fuderunt.

In tali rerum facie confilium ægra a me petiit.

Ordinavi pulverem de extracto aconiti & faccharo cum fero lactis, his ufa est ultra medium annum fine effectu.

Suafi dein, ut illa extractum de cicuta fumeret cum infuío florum fambuci, quibus in quintum menfem eo cum effectu utitur, ut tumores omnes refoluti fint, ulcera confolidata, excepto unico, quod nunc OBSERVATA EXTERORUM. 199

nunc etiam ad confolidationem vergit, ita, ut spes sit integerrimæ restitutionis.

Menstrua nunc ordinate fluunt. Totus corporis habitus emendatus est, color faciei vividus, tota hilaris, jucunda & læta est.

In doloribus arthriticis, & rheumaticis etiam chronicis ab aconito, & cicuta ut plurimum optatum inveni effectum.

Eruditiffimus Petrus Poltzer copiarum tormentariarum Medicus, cui multas gratias debeo, cum mihi plurimum adítiterit, curamque mei gefferit in morbo, quo Francofurti decubui, hæc fcribit.

Vidua, 36. annorum, cum Decemb. mense anni 1762. ex vico mecum in urbem reverteretur, post familiares sermones me consuluit, atque a multis retro annis se in mamma sinistra tumorem par-

N4

vum,

200

vum, sed durum gestasse narrat, qui ab aliquo tempore non mole modo auctus, fed & dolorificus factus eft. Difpiciens locum vidi futuri proxime exulcerati cancri limites; fuadenti cicutam in pilulis morem non geffit; ego vero iter plus 20 milliarium facere justus non nifi post medii menfis spatium in eam urbem redivi; vix meum adventum percepit, cum me rogaret, ut eam inviferem, detegens cancrofam in inferiori parte mammæ finistræ prominentiam, ad quatuor digitos dependentem ultra mammæ limites, & fuperius tres fere digitos craffam, ad coni formam se extenuantem, fœdissimum tunc odorem sparsit, consului cum chirurgis, quomodo aufferenda efset hæc massa; plurium votum, ut cultro aufferatur, respuens ægra inane fecit,

cit, fed filo tumorem fuccessive arctanti locum concessit; intelligens tunc, quod pilulas respuat, exhibui cicutam forma mixturæ, & prominentiam fædiffimam cicutæ fomento involvi juffi, filum tumori circumpositum indies arctabatur, & decem dierum spatio tumoris pars filo intercepta cecidit, post aliquot dies fætor quoque mitigabatur, & quies, quæ prolium, & ægræ luctu, atque vitæ desperatione tota fuit ablata, redivit cum auctis non nihil viribus, indies fomento atque interne sumpta mixtura, & interpofitis quibusque decem diebus leni laxante spes reconvalescentiæ crevit, cum fymptomatum diminutione, ita, ut commode jam muniis domesticis præesset; verum magnam tumoris partem, quæ filo capi atque aufferri non potuit, nec

N 5 cute

202

cute tegi, nec cicatrice obduci, egregius chirurgus lapide infernali tentandam rogavit, aft suasi fomentationem continuandam, nolens irritante acri tangere locum, interim vix videbatur diminui aliquamdiu, etfi pus multis locis fat bonum prodiret, igitur inscio me, ægræ precibus permotus id fecit; quamvis autem noxæ nihil accidiffe viderim, tamen ad vota non promovit confolidationem, fed suppuratione successiva, & subinde ferofi liquidi profluentis rivo partes cancrofæ ita feparatæ funt, ut ulcus purum ad crucigeri latitudinem apertum, cum locum eum relinquerem, effet idque perfanandum perito in vicinia chirurgo traderem, qui paucos post menses sanatam ægram mihi retulit.

Alia fœmina, 30 circiter annorum, fanguinea post puerperium absolutum, nec octo diebus ab aëre libero fe continuit, verum iter 18 milliarium fuscepit, in eo incidit in dolorem mammæ, qui utcumque perfanatus eft, verum fenfit intra mammam ad coftas aliquem duriusculum tumorem, qui quam plurimis tentatus, nulli ceffit remedio, e contra augebatur femper a mamma dextra media circiter versus finistram, & fub ea anno 1763 ferpebat versus axillam finistram, sed inferiori loco; vere adveniente ultro ferpere nec non ultro dolorificus effe tumor cœpit; me confulenti mox propofui ufum cicutæ forma pilularum, quem affiduo quidem continuavit, verum alios etiam hinc inde medicos, & chirurgos confuluit, me-

metuens futurum cancrum. Accepit idem a pluribus confilium, proinde ufum remedii tanto alacrius continuavit, tandem sensit duritiem tumoris mollescere & fluctuationem. Noctu circiter ad decimam Julii pustula formata est, & dehinc effluxit infignis materiæ, & faniei copia; territa phænomeno eum in locum venit, quem habitabam, ut continuo adessem. Inquirens rei statum vidi ex duro tumore natum absceffum, materiamque fluctuare, a dextra mamma, quantum experiri licuit, atque in finistram, descendendo transversim sternum, prout olim tumor decurrebat; cataplasmata emollientia cum juncta cicuta sedulo per diem applicuit, noctu vero ejus emplastrum apposuit; altera die anxia pronunciavit se esse gravidam, ro-

rogavitque, num hæc remedia forte fætui nocerent, quod cum negarem, omnia, quæ ex arte accidere deberent, patienter se laturam promisit, & quoniam pus fere fluctuans percepimus, incifio facta fuit ad locum, in quo nuper sponte sua ichor purulentus exivit, sed cum hæc altior effet, altera fiebat loco, quo fieri potuit infimo, tum ingens quantitas materiæ prodivit una cum ichore, fed non adeo fœtido; ex cicutæ decocto & ejuídem extracto in eo foluto, & melle quotidie fuit facta injectio, interne sedulo continuavit in usu pilularum, atque his minus quam duorum menfium spatio integram fanitatem recepit, & justo tempore vegetam filiam peperit, quæ etiamnum perpeffos matris dolores lenit.

Alia

206

Alia vidua, 56 annorum circiter, misero manuum opere multasque inter familiæ ærumnas dextram mammam longo tempore duram gessit, cumque rubere inciperet magis, & dolore, confultus fuafi usum cicutæ internum, externumque, verum ob egestatem forte diu non continuavit, nam eum in locum tunc raro perveniebam. Postero anno ob dolores diu noctuque moleftiffimos cum se mihi rursus videndam præberet, conspexi in macilenta anu sœdissimum mammæ cancrum in dextro latere. Chirurgum tunc nostrarum copiarum, qui eo loco morabatur, rogavi, ut sedulam ejus curam gereret, ufu cicutæ omnia videbantur emendari, subinde fluxus ichorofos fanguine mixtos paffa fpem curæ fecit, alt tandem infomnes noctes,

82

& dolorofas cum fpiritus vini hauftu vellet habere quietiores, obiit mifera, dum jam multam remedii efficaciam antea comprobaffet. In tumoribus, qui colli & maxillæ inferioris glandulas obfident, apud pueros, & juvenes vix unquam me fefelliffe, memini ufum cicutæ, quin etiam vermes quandoque plurimos exterminatos vidi, & ulcerum chronicorum, & tineæ capitis, quorum alias confolidatio difficilis, & fufpecta habebatur, pulcherrime perfanata lætus recordor.

Doctifimus Thaddæus Bajer Medicus castrensis hæc habet:

Herbam cicutæ recentem cum integro fucco confciffam æquali mellis quantitate citra omnem coctionem reduci juffi

208

in confervam, guftanti inde pauculum nil infoliti accidit.

Quare statui confervæ hujus usum me facturum in quinque ægris, duobus toto fere corpore ulcerosis, tribus sædis pedum ulceribus afflictis, quos nosocomium militare tunc mihi exhibuit.

Sepofito itaque omni alio tam interno, quam externo remedio, confervæ drachmam dimidiam bis de die, cum demum nihil infoliti illis accidere viderem, integram drachmam pro dofi bis de die, tum demum ter de die deglutiendam propinavi.

Interim ulcera decocto cicutæ, recentis lavari juffi.

In primis protinus diebus ulcera bonum dare pus, tum ficcari, confolidari: citra

citra spem pauco tempore sunt omnes fanati.

Doctiffimus Haan: cicuta perfecte curavi narium cancrum, & fcirrhum ventriculi delevi, & caret nunc ægra vomitu, qui prius erat frequentiffimus. In aliis quoque indurationibus cicutam exhibui, quibufdam opem attulit, aliis malum intactum reliquit.

Aconito hominem curavi, qui arthritide fcorbutica laboravit tribus annis, & pes unus erat rigidus.

Plura tibi narrarem de cicutæ ufu, verum hoc medicamentum adeo apud nos inique est proclamatum, ut non nisi furtim illud applicari possit.

Dominus Hart expertus, & diligens chirurgus:

0

Famulo, quartana febre diu laboranti, glandulæ fubmaxillares dextræ intumuerunt, & fcirrhofæ factæ funt, tumor erat pugno virili major, & æque durus, ac lapis, feque extendit ufque poft aurem ejufdem lateris.

Plurima tentata remedia nil juverunt, & febris toties fuppressa iterum recruduit.

Ufu autem interno externoque cicutæ tumor magnus in plura minora tubercula ab initio dividebatur, dein in fuppurationem fpatio duodecim dierum abiit. Facta apertura ultra libram boni puris effluxit.

Vulnus remedio digestivo deligavi, & in faccum feci injectiones ex decocto cicutæ, ejus extracto, & melle rofarum, OBSERVATA AB EXTERIS &c. 211 rum, interno usu cicutæ continuatum fuit.

His fpatio quatuor feptimanarum æger integre fanatus fuit, & a febre, quæ aliis remediis non obedivit, perfecte liberatus, ita, ut nunc bonum habeat colorem (alias erat cachecticus) & vires adeo magnas, ut officio fuo ftabulario optime fungatur.

Magnificus Dominus Humelauer toti huic curæ adstitit, eamque exacte obfervavit.

Doctiffimus ac folertiffimus Dominus Marchmüller phyficus Cæfareo-Regius in Laxemburg.

Filia hortulani, 16 annos nata, dum ab omnibus ob parvitatem flaturæ pro feptenni habebatur, a prima ætate abdomen lapidis inftar durum gerebat. O 2 De-

212

Dederunt ideo fæpius purgantia fortia, quibus corpus extenuatum, & magna cachexia inducta eft. Pater me confulit; dedi cicutam, jubens, ut vellet ægra per aliquot menfes continuare.

Brevi melius fe habuit, & appetitus, qui a primo cicutæ ufu multum infurgebat, manfit femper bonus, durities abdominis emolliebatur, & tertio menfe color cachecticus faciei mutabatur in vividum.

Plus intra tres menses corpore increvit, quam antea per tres annos.

Sartor, post febrem intermittentem ficca tussi, nocturno sudore, œdemate pedum, & tumido abdomine laborans usu cicutæ intra bimestre spatium liberatus est, omni ex parte modo sanus.

Faber

Faber ferrarius lue venerea ita laboravit, ut a vertice ad calcem ufque unum quafi condyloma fuerit, ab omnibus civibus, ut pefte infectus fugiebatur, lecto dein affixus, ejulatu domum & viciniam implevit, mercurialia & ab aliis & a me data funt, fed fine effectu. His fubftitui folam cicutam, mirum! poft octiduum omni dolorum cruciatu liber, & poft menfem curatis condylomatibus templum ingrefíus omnibus miraculo fuit.

Juvenis, 19 annorum, neglecta, & peffima gonorrhœa laboravit, cicuta intra 14 dies curabatur.

Alius gonorrhœa laborans, & tefticulo venereo & condylomatibus, datis cicutæ unciis duabus brevi fanatus eft.

03

Mu-

Mulier, & gonorrhœa & condylomatibus affecta, quæ non folum in pudendis, fed facie & reliquo corpore comparebant, fesqui menfis fpatio eodem cicutæ extracto reftituta eft.

Filiolus hortulani, septennis, ab incontinentia urinæ & tumido abdomine drachmis duabus cicutæ liberatus est.

Tres alii infantes tumido abdomine partim ex febre intermittente, partim ex efu nimio atri panis affecti, brevi, & pauca quantitate cicutæ fanati funt.

Hortulanus, arthritide, & ifchiatico malo diu vexabatur. Cicutæ primum vaga arthritis, dein & ifchiaticus dolor ceffit.

Hujus viri urinæ per duos menfes & ultra, quotidie copiofisfimum materiæ

riæ mucofæ, glutinofæ fedimentum gerebant.

Filia molitoris, a pluribus annis peffimo ulcere, & fiftula profunda ad femur dextrum laboravit. Parentes de cura filiæ defperabant, cum jam peritiflimi medici innumera incaffum tentaffent. Dedi cicutæ extractum, & intra menfem folo interno ufu optime ulcus claudebatur, & fiftula, & tres menfes funt, a quibus claufo ulcere optime fana eft.

Ancilla, 54 annorum, hydrope pectoris, & cachexia laborans, fervitio præeffe non potuit. Data cicuta omnia hæc mala lente quidem ita emendata funt, ut fua domeftica obire nunc perfecte valeat, & quamvis jam fana fibi videatur, jubeo tamen, ut per aliquod tempus ufui pilularum infiftat.

04

Fa-

216

Famulæ subito oriebantur sub mamma dextra innumeræ vesiculæ, acri ichore flavo multum elevatæ, magnitutudine pisi, quæ ad vertebras dorsi instar zonæ tres digitos latæ se extendebant. Hæ veficulæ tam acerbe dolebant, ut febre prehenderetur, deliraret, & violentam fibi manum præ intolerabili dolore vellet inferre. Facta venæsectione exhibeo decoctum hordei mellitum, & mixturam cum extracto cicutæ, & externe applicui cataplasma ex floribus fambuci & herba cicutæ, cum aqua & lacte paratum, ruptis veficulis disparuit febris, & dolor; sequebatur bona suppuratio, & cutis brevi pulchra cicatrice claudebatur.

Fœminæ in puerperio ex aëre frigido imprudenter admisso mamma dextra

tra tumet, quæ imposito emplastro de galbano, & spermate ceti rumpitur, magna' copia boni puris exit, reliqua autem pars mammæ duriffima manet, impofito licet emollientissimo cataplafmate, quin apertura sponte coaluit, manente in superiore parte summa duritie. Emplastro de cicuta applicato, & data uncia extracti cicutæ intra fex septimanas omnis durities fusa est, & mamma naturalem mollitiem recuperavit.

Rufticus media hyeme anafarca laboravit. Hunc usu cicutæ brevi curavi. Dedi quotidie grana viginti extracti cicutæ, & prodiit urina copiofiffima.

Vetula gravi peripneumonia prehenditur. Toto morbi tempore nihil materiæ morbofæ evacuatum eft, licet optima expectorantia emollientibus jun-0 5

xe-

xerim. Morbus tamen 14 die omnibus curatus, mihi vero recidiva, vel alius morbus timendus, videbatur. 17 die fub vesperas calorem, & sitim augeri summa cum debilitate observatum est, idque per duos insequentes dies. Vocatus dein & ob progressam ætatem, & morbum prægreffum prognofin non bonam feci. Animus erat tentandi, quid cicuta faceret, qua materies morbofa, a morbo acuto superstes, & in fanguine oberrans, quæ jamiam febrem hecticam accenfum iret, ex fanguine eliminarem. Dedi ergo mane & vespere quinque cicutæ grana, & quinto die invenio lætam feniculam extra lectum, fummo appetitu comedentem. Affirmabat mihi, fe per biduum circa vesperas nec calere, nec sitire ut ante; meo confilio eandem dofin

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 219 dofin per aliquos dies continuavit, & nunc optime fana est.

Civi jam duæ proles variolis ereptæ erant, & nunc puellam nondum annum natam decimo feptimo die morbi variolofi morti proximam videt.

Incipit & alia puella triennis, quæ ultima eft, febricitare. Vocor, & hanc variolis laboraturam dico: fuadeo pedum balnea, enemata, præfcribo antiphlogiftica; tunc narrabat pater, omnes fuas proles decimo, vel undecimo die abfceffus habuiffe, quibus confumptæ interiviffent, ut manifefte videre erat in altera moribunda; etenim in utraque cubiti articulatione erant cavi finus in ipfam capfam articularem penetrantes, tangendo ftrepitus audiebatur, & materia alba limpida granula offea continebat; qua puella

220

puella etiam brevi exftincta fuit. In altera, ad quam vocabar, puella die quarto comparuere variolæ, quinto plures. Dato diacodio pulchre quidem elevabantur, & variolis difcretis adnumerari merebantur, fub finem fexti diei nihilominus multæ fubfidebant. Puella, quæ hucufque fat bene fe habuit, magis ægrotabat; & videbatur imminere periculum.

Tentavi tunc cicutam & dedi primo die tria extracti grana, altero fex, & tertio octo.

Sic omnia mutabantur in melius, puella fiebat alacrior, larga urina fluxit, & morbus finiebatur feliciter.

Dedi dein adhuc per 14 dies quotidie grana decem extracti, nec ullo purgante opus fuit, & etiam macula alba,

alba, quæ a variolis in oculo dextro nafcebatur, ufu cicutæ ablata fuit.

Hanc puellam nuper post tres menfes fanissimam & formosam vidi.

Puella, quinque annorum, fubito convulfiones patitur, & prodeunt ex ano tres lumbrici. Vocatus dedi cicutam cum melle inftar linctus, & excernebantur cum multa alvo fenfim fedecim lumbrici.

Et nunc puella bene valet.

Fœminam, 28 annorum, peffimo, & omnibus ufitatis remediis refiftente hydrope laborantem, oxymelle colchico feliciter reftitui.

Puellam, 14 annorum, toto corpore & facie aquofo tumore inflatam & monstrofam, quam quoque alia fortissima remedia non juvabant, eodem oxymelle

melle colchico, & frictionibus aromaticis perfanavi.

Hoc eodem remedio fœminam fexagenariam, quæ peffimo ventris hydrope jam per plures annos detenta fuit, reftitui.

Anno elapío Leopoldstorffii feptem infantes, & hoc anno tres Laxemburgi curavi oxymellis colchici pauca quantitate, omnes absque ullo prægresso morbo toto corpore intumuerunt, & erat aqua intra cutem.

Fœmina feptuagenaria apoplectica fluporem habuit in utroque brachio, & digiti erant omnes rigidi, &, dum volebat illos movere, dolorem ingentem fenfit.

Externa internaque remedia per multos menfes applicata nullum levamen ad-

adtulerunt, tandem datum aconiti extractum cum faccharo digitis, & brachiis liberam mobilitatem reftituit, & vetula bene habet.

Vir, 32 annorum, mense Novembri casu aliquo in aqua fluviali ad lumbos usque ultra semihoram manere, simulque pondus currus vino onusti fulcri instar sustinere debuit.

Eodem die domum veniens per vices frigere, & calere cœpit. Altero die chirurgum, qui ipfi venam fecaret, vocari juffit. Cum fanguis adhuc e vena flueret, toto corpore, excepto capite fiebat immobilis, dolores fimul atrociffimos cum perpetuo frigore fentiebat.

Fomentis calidis, ficcis frigus moderari, motum membrorum restituere,

&

CAPUT VIII. 224

& dolores fedare frustra tentabant, imo reddebant eos atrociores.

Sexto die a celebrata venæ fectione vocatus inveni pulfum, refpirationem, calorem totius corporis naturalem, mens ægri non erat dejecta, color faciei faniffimus, appetitus vigens, & fitis nulla.

Conquerebatur autem de continuo frigore, & fæviffimo dolore totius corporis, folum caput erat liberum, cæterum vix fuftinuit præ dolore manum, pulfum explorantis, nec ipfe cibum, vel potum fumere valuit, fed omni hora, per fubftrata lintea, loco moveri debuit.

Præscripsi infusum leniter aromaticum, ut omni hora duo vascula sumeret.

Poft

Post biduum loco levaminis dolores erant majores, & tumor durus in omnibus articulis deprehendebatur.

Ordinavi aquæ laxativæ uncias feptem, ut omni hora duo cochlearia fumeret, & postea infusum præscriptum continuaret, & quarto die vidi ægrum in eodem statu, licet decies alvum deposuerit.

Substitui validiora diaphoretica fine ullo levamine.

Sexto die vesicatoria, quæ lentorem humorum in membranis tendinosis stagnantium solverent, morte ipsa magis recusavit, dolore aliunde plenus.

Postea per quatuordecim dies mansit fine meo consilio, dum interea muliercularum suasu unguenta, & spiritus,

P

qui-

CAPUT VIII.

226

quibus inungebatur, aliaque magis stimulantia interna adhibebantur.

Denuo vocatus exhibui extractum aconiti cum faccharo, quod tamen, ut omnia medicamenta in forma ficca refpuebat.

Hinc eundem pulverem in mixtura exhibui, cujus drachmas duas uni libræ aquæ addidi, & omni quadrihorio duo cochlearia dari juffi, de nocte autem nihil fumfit.

Post quatuor dies loco transpirationis vidi urinam flocculentam in fatis magna quantitate.

Hinc mixtura repetita fuit, omni trihorio vero duo cochlearia affumpta funt.

Tumor in articulis difparere, & dolor de die tolerabilior fieri cœpit, noctu vero femper exacerbatus eft.

Eo-

Eodem remedio continuatum fuit, quo post quatuordecim dies omnis tumor evanuit, dolor multum remisit, & æger cibum, potumque, qui prius per custodes dari debuit, ipse sumere potuit.

Interea nulla perfpiratio obfervabatur, fed urina craffa continuo manfit.

Quare, ut fimul evacuatio per peripheriam corporis fieret, juffi balneum, quod domi parari debuit, & fimul eadem dofi mixturam fumeret, quibus intra octiduum tantum lucrabatur, ut auxilio alicujus famuli in cubiculo aliquoties obambulare pouerit.

Curam vero acceleraturus, me invito, & aliorum confilio fumma hyeme, & maximo frigore balneum baadenfe adivit.

Brevi vero neglecti mei confilii pœnituit, cum in ipfo balneo idem frigus,

P 2

eosque atrociffimos dolores cum immobilitate totius corporis perfenferit.

Vocatus confului, ut domum repeteret, & denuo pulverem de extracto aconiti & faccharo continuaret.

Secutus meum confilium integre curatus eft.

Falconarius rheumatifmis diuturnioribus denique arthritide vaga laborans plura medicamenta interna, & externa fruftra fumfit; poftquam vero per menfem pulvere ex faccharo, & aconiti extracto ufus fuit, fuis doloribus arthriticis integre liberabatur.

Poft quatuor dies ab affumpto hoc remedio calidum madorem perfentiebat cum levitate omnium membrorum.

Mane & vesperi sumsit quindecim grana.

In

In tribus monafteriis plures Reverendi patres arthritide vaga & fixa laborarunt, nec ab ullo medicamento citius, & conftantius levamen habuerunt, ac poft ufum hujus pulveris.

Ex illis vir, octuagenarius, qui plures provincias vifitando hunc morbum contraxit, pro animi fui candore mihi fæpius affirmat, fe a multis annis non ita agilem ac poft affumptum hoc remedium fuiffe.

Plures cafus de virtute hyofciami referre possem: unum duntaxat, quem a paucis diebus magna animi lætitia obfervavi, narrare sufficiet.

Nobilis, fed pauperrima vidua Fefendorffii, tempore humidiffimo pedes iter in urbem fecerat.

P 3

Ex

230

Ex hac redux in ipfa via fanguinem fæpius vomuit.

Domum veniens illo die convulfiones toto corpore, quæ vix per horas remiferunt, habuit una cum atrociffimo dolore per omnia membra.

Chirurgus facta venæ fectione, & datis medicamentis fine effectu, me rogat, vellem ipfam vifitare.

Vigefima fecunda Decembris illam vidi, in miferrimo hoc statu, Præscripsi:

R. Extract. Hyofciami gr. x.

f. pil. gr. j.

S. ut mane & vespere unam sumeret, superbibendo infusum leviter aromaticum.

26. Decemb. denuo illam vidi, & magno folatio mihi narravit, quod poft primam pilulam aliquos tantum infultus convulfionum, altero autem die præter debilitatem,

tem, & fenfum frigoris in artubus per vices repetentem nihil advertiffet.

Et ab illo die fe placide dormiviffe, & alvum bis de die, quæ prius rara fuerat, habuiffe, & nunc fe appetere, & in omnibus fe bene habere.

Magnificus ac doctifiimus ferenifiimi Archiducis LEOPOLDI Archiater Dominus Krapf, qui Tergestini per plures annos praxim medicam feliciter & magna cum laude exercuit circa cicutam hæc obfervata præcipua habet.

Obfervavi primo: quod efficacior virtus fit in illa, quæ in locis umbrofis agri Tergeftini crefcit, quam quæ in aëre aperto habitat, & tota die folis præfertim meridiani radiis expofita eft; & hæc eft ratio quare cicuta juftinopoli maxima copia crefcens extra mœnia urbis in loco

P 4

aper-

232

aperto fole diurno perpetuo irradiata vix unquam perceptibilem mihi præftiterit effectum, dum ex adverfo cicuta Lipizæ, præftantifimo imperiali equitio & ubique in carftio in locisterra uliginofa refertis, humidiufculis & æterna fere umbra obfcuris collecta longe acutiori virofo odore pollet, & fæpe cito defperatifimos morbos tollit.

Quam caufam cum in principio, quo cicuta uti cœpi, ignorarem, mirabar fæpe, cur in morbo, qui cicuta, in locis umbrofis collecta, tractatus cito notabiliter minuebatur, adhibita postea ex hujus defectu illa, quam Justinopoli Pharmacopœi me suadente colligebant, quia facilius minorique pretio haberi posset, cura quam lentissime procederet, imo non raro denuo morbus incresceret.

Secundo: observavi quoque, quo calidior aër est, eo efficacia cicutæ minor, hinc cicuta in carniola ob altitudinem foli notabiliffimam & hinc frigidius cœlum melior illa, quæ in vallibus tergeftinis crefcit, forte & alia ratio subest minus mihi cognita, & a differentia climatis pendens: exemplum habeo a radice feu bulbo colchici, qui in multis regionibus venenatus deprehenditur, in Carniolia tamen, & agro tergestino hominibus innocua planta, ita ut bulbos integros recentifimos autumno, dum floret, comederim, neque præter ingratum amarorem ullam in functionibus five vitalibus five animalibus five denique naturalibus alterationem detegere potuerim, quamvis ad omnia attentissimus.

Tertio: penetrantiores funt vires, & promptior effectus in recenti fucco per P 5 lin-

234

linteum expresso; jusculo vel & potui theato admifto & illico haufto, guam in extracto præfertim negligenti encheirefi præparato. Nam ratio hujus diversitatis pendere videtur a majori copia difflati fpiritus illius virofi per inspissationem ope ignis in formam extracti, quam fi ex contufa herba expressus fuccus ab igne non mutatus illico hauriatur, docet id minus virofus odor in extracto quam in infuso vel expresso fucco, ad quem minuendum, cum multis valde ingratus fit, addere folebam, vel elæofacchar: citri vel fyrupum cortic. citri fi forma thee fumeret, quibus vero cum Jusculo præplacebat, tunc parum pulveris cinnamoni, macis & aliquid falis miscebam, & sic utcunque gratum aliter nauseosum reddebam remedium.

Quar-

Quarto: extractum recens & parva paratum copia efficacius veteri & in magna copia parati, idem & obfervavi in extracto quod verno tempore paratur, quod femper penetrantius illo, quod ex planta jam adulta & æftivis fit menfibus. Hinc effectus hyeme tardiores vidi quam verno tempore, & dum nonnunquam fruftra ægrum ad naufeam implevi cicutæ extracto hyeme, paucis veris diebus effeci plus, quam antea per menfes.

Quinto: minoribus viribus pollens obfervavi etiam extractum, quod ex herba una cum caulibus adultioribus & jam fere exfuccis fieri folet a pharmacopœis, qui promifcue omnia contundunt vel ideo tantum, ut majori copia acquirant extractum, quam ubi a ramis minoribus nonnifi vel tenella adhuc paratur herba.

Sex-

236

Sexto: præterea inutile eft extractum & fere effœtum, quod parant negligentes pharmacopœi ex cicuta in cumulos congeſta & tribus, quatuor, pluribusve diebus in loco humido, ne exficcetur, relicta, ubi fere jam putrefcere incipit, & flavo colore infici herba, quod corruptionis fignum.

Septimo: nullum unquam finiftrum ex ufu cicutæ habui effectum, quamvis in ea adhibenda potius exceffu quam defectu dofeos ufus fuerim. Sic fæpe pertinaciter infiftendo ufui, & augendo cum prudentia dofim curavi mala, quæ ipfemet jam ut defperata relinquere ftatueram. Pro una dofi fucci recentis fæpe tres manipulos herbæ contundi jubebam, & ter, quandoque quater in pertinaciffimis morbis adhibebam femper tamen attentus, quæ mutatio fieret in corpore. Octa-

Octavo: decocto cicutæ in vafe claufo & per canulam plus minus longam vapore ejus excepto & loco affecto immediate applicato pulcherrimos vidi effectus in fcirrhofis mammarum tumoribus, glandulis fubaxillaribus induratifimis, fcirrhofa uteri præfertim orificii ejus duritie jam carcinomatofa.

De interno usu quasdam historias addo.

Domina N. multarum prolium mater ante duos annos laboravit in parte laterali regionis hypogastricæ tumore profunde sito ad pugni magnitudinem, tactu satis facile perceptibilem, cum gracilis effet ægra, & staccidum haberet ventrem, tumor hic jam a quatuor mensibus crevit, tactu mobilis suit, & nunc jam dolere ita incipit, ut ægra vix corporis trun-

cum

238

cum flectere fine moleftia valeat, libera tamen eft alvi & urinæ excretio, menfesque bene fluunt. Ufa eft per duos menfes extracti recentis notabili quotidie dofi, fenfim aucta, & interpolatis vicibus fucco cum jufculo carnium & fic integre evanuit tumor. Externe folum emplaftrum de cicuta applicatum fuit, non ut exinde effectum fperarem, fed ut ægræ fatis facerem, id roganti.

Bibliopolæ uxor die 23 Septembris 1762 abfque omni manifesta prægressa causa afficitur vomitu cruento ea vehementia, ut a copia nimia fanguinis frustruktur rejecti, quo tota matula urinaria implebatur, in fyncopen incideret, atque ab omnibus mortua crederetur, cum revera mortuum pallori faciei, frigore totius corporis &c. referret. Rediit tamen fuc

fucceffive ad fe applicatis a me, quæ congrue judicaveram, rediit aliquoties hic vomitus minori tamen fanguinis rejecta copia, fed femper grumofi, ceffavit poftea vomitus, fed eum excepit dolor hypochondrii finiftri tam vehemens, ut infpirare non auderet, & fe pleuritide laborare conftanter affereret, pulfus tamen erat valde tardus & ita debilis, ut parumper fortius appreffis digitis non perciperetur.

Menfis fpatio perfeverabat dolor abfque omni remiffione, imo potius fe magis dilatabat, variis quamvis remediis incaffum adhibitis, cicutæ extractum, cum fuccumægra refpueret, forma pilularum exhibui, a cujus ufu jam poft 14 dies levamen fenfit, & inter 5 feptimanas feliciter eft curata.

Græ-

Græci cujufdam mercatoris uxor poft partum felicem fatis, quarto puerpueri; die percipit tumorem durum fubito exortum & dolentem fubcutaneum in regione inguinali finistra, nescio quibus rebus a quodam anu græca applicatis disparet tumor, & ejus loco incipit tumere crus a taleolis ad genu usque cum dolore & rubore, applicantur varia ad hunc tumorem diffipandum & a chirurgis & medicis, fed malum omnia exasperant, tumor qui ante prementi ceffit digito, jam durus evadit ita, ut nullam fusciperet preffionis foveam, sed ligni instar refisteret, fert malum per quatuor menses satis tranquille, sed cum postea motus impedimentum in dies incresceret, me confulit, præscribo vaporem cicutæ recentis ope canulæ applicand um ter quotidie per 4 horæ tali

tali fuccessu, ut inter 18 dies fanus esset pes, neque amplius tumor rediit.

Nobilem tergestinum, pestima phthifi penitus extenuatum, & de cujus falute jam omnes medici & amici desperabant, cum nec diæta lactea, nec remedia contra phthifin decantata, nec ipse cortex peruvianus, audaci dosi exhibitus, levamen adferebant, cicuta fanavi.

Illustris matrona, tumore fub axilla dextra duro intra tres menfes ad ovi anferini magnitudinem increfcente affecta, ob varia applicata promiscue incipit fentire dolorem lancinantem præfertim in motu brachii, & rubere hinc inde observatur tumor. Vapore cicutæ ter de die applicato, imperata fimul quiete brachii & apposito de cicuta emplastro diffipatus tumor fuit totus intra quinque septimanas.

For-

242

Fœmina habet mammam cancrofam, durissimam, caput humanum æquans, dolore rodente, urente stipatam, coloris varii, quinque in locis exulceratam, & in finus & fistulas divisam, tumidis, retorridis, duris, lividis labiis fordido colore imbutis, acrem ichorem stillantibus, vasis sanguineis ad radicem mammæ valde magnis & dilatatis; hanc unanimi confilio chirurgi tergestini amputandam effe concluserunt, verum curata est ope succi cicutæ, & externe applicata recenti contusa cicuta de die bis terve, noctu vero apponebatur extractum de cicuta cum unguento de cerussa. Intra tres menses cura perficiebatur adeo feliciter, ut fœmina anno fequenti gravida facta, & felici dein partu peracto lactare hac mamma prolem fuam potuerit, licet mamma variis cicatricibus

de-

deformis, minorque altera fana paucius lac funderet, hancque curam totam debet generofæ dominæ Tribuzzi, quæ erga pauperes hujus urbis plurima opera charitatis exercet, & quæ compaffione fingulari mota erga hanc fæminam, mihi illius curam commendavit, & generofe laborem remunerata eft.

Fœmina jam a multis annis fluore albo, acri, & pudendorum labia erodente laboravit. Os uteri a minimo adtactu vehementer doluit, & obfervabatur tumor magnus, durus, qui totum fpatium inter offa pubis, & uteri collum replevit.

Excepto per genitalia vapore cicutæ, ope canulæ in vaginam immiffæ ter de die per $\frac{1}{4}$ horæ, & cicutæ fucco velextracto per quatuor menfes affumpto hæc

Q 2 foe-

fœmina integre curata ab hoc malo est, & disparuit tumor.

Infans 7 menfium ulcere carcinomatofo, fordidis & callofis, livefcentibus, tumidis labiis cum effluxu humoris tenuis, viridescentis, pauci tamen, in regione laterali dextra spinæ dorsi, quæ est intra ultimam vertebram dorfi & primas lumborum, afficitur jam a primis suæ nativitatis diebus; carcinoma hoc latitudine trium pollicum est & fere totidem longum, depascens continuo serpendo etsi lente partes vicinas tunicamque cellulofam, mufculos ibidem fitos tegentem, ut fibræ tendinofæque infectiones videantur nudæ, dolorque acutissimus attactu videtur esse ex summo, quem infans edit, clamore, emaciatus jam ita, ut sceleton potius referat squallida tectum cute.

Natum fuisse infantem ait mater cum tumore quasi spongioso, angusto, elevato, & rubro valde colore, ut figura sua & colore criftam galli referret, clamaretque infans, si rudius tangeretur; postea observabatur, livescere sumitatem & ichorem rubescentis coloris exstillare, & senfim fieri ulcus malignum. Multa a chirurgis, multa a me tentata frustra fuerunt, fola aqua calcis videbatur humoris effluentis qualitatem mutaffe, ut potius purulentus, tener, albicans, quam ichorofus esset; cicutæ extracto per 14 dies applicato cum aqua calcis, pauca quantitate mista, ulcus ita parvum factum est, ut vix pollicem æquaret, & fic intra 5 circiter septimanas infans integre fanatus fuit.

Egregius Kollman, phyficus in nofocomio hyfpanico militari:

Q 3

Puer

246

Puer, octo annorum, semper sanus, nifi, quod ab aliquo tempore ventrem tumidulum geffisset, decima Decembris 1764 dolore lateris punctorio cum tuffi ficca nauseaque correptus est; ad dolorem mitigandum, fila ex lino ducta oleo calido intincta, applicata sunt, quo facto dolor intra bidui spatium cessavit; ob nauseas, vomituritionesque balneator vomitorium dedit, nihil autem inde melius habuit, sed accedente epigastrii dolore nausea perrexit ita, ut assumpta juscula fæpius evomeret, permanente fimul tufficula ficca, atque deinde ita debilitatus eft, ut vix pedibus infiftere potuerit.

Tandem mater 25 Decembris puerum ad me portavit.

Quem cum examinarem, inveni pulfum debilem, celerem, respirationem diffi-

difficilem, anhelofam, ventrem tumidum, totum epigastrium afferis instar durum; pedes ad genua usque œdematosi, vel maxime circa malleolos digitorum impressa vestigia fervabant; scrotum tumore lymphatico distentum erat.

Infaustam matri prognosim dedi; interne tamen aliquid tentandum esse putavi.

Obftructiones in vifceribus abdominalibus adeffe venter tumidus, epigastrium durissimum, non cedens pressioni, naufea, & vomitus manifeste declarabant; fluctuationis præterea gravis, quasi gelatinosa materia in cavitate abdominis contineretur, perceptio percusso una manu abdomine, altera ad latus oppositum applicata, ascitis non obscura dedit signa: neque levis sus fuspicio collectæ in cavo tho-

Q 4 racis

248

racis lymphæ oriebatur; tufficula enim ficca, cum decubitu fere impoffibili eam innuere videbantur.

Obstructiones solvendæ, lympha in cavitatibus, & membrana cellulosa collecta evacuanda erat. Præscripsi ergo:

β. Extract. cicut. gr. xx Terræ foliat. tart. dr. i β aq. fœnicul. unc. iv

oxymellis colchici unc. i

M.

S. ut omni bihorio fumeret cochleare. Emplaftrum diabotan: epigaftrio applicari curavi.

Post biduum rediit mater nihil in melius mutatum puerum, scrotique tumorem auctum esse ajens.

Præscripsi eandem mixturam addendo adhuc unc. oxymellis colchici. Ad scrotum tum aquam calcis, cum fpiritu vini camphorato applicui.

OBSERVATA AB EXTERIS &C. 249

Vigefima nona mater ajebat tumorem epigaftrii molliorem, vomituritiones ceffaffe, urinam majori copia excerni, alvum liberiorem effe, ægrum jura carnium affumere, per intervalla dormire, fcroti tumorem imminui, tufficulam ficcam adeffe, fed non adeo frequentem.

Post biduum omnia in melius mutata effe dixit mater, eadem igitur medicamenta continuata sunt. Sic de die in diem melius habuit æger.

Dein læta me acceffit mater, dicens: puerum fuum admodum bene fe habere, cibos leviores cum appetitu affumere, tuffim vix ullam adeffe, fcroti & pedum

Q 5

tu-

tumorem evanuisse penitus, somnum esse bonum.

Decima Januarii rogavit me, ut mixturam adhuc femel præfcribam, ut fi forte adhuc aliquid lateret in corpore, per urinam evacuaretur, promifit fe cum puero, qui exire jam poffet poft biduum ad me venturam, quod & fecit, meque de integra complicati morbi curatione convicit, alacer puer fuit, & integre fanus.

Miles hydropicus in nofocomium allatus variis ante meum adventum a duodecima Septembris ad vigefimum fecundum Octobris medicamentis & purgantibus & diureticis ufus eft, idque non abfque levamine, renafcente tamen femper hydrope, & anafarca, & afcite. Di-

250

Dicebat æger hydropem fubito natum fuisse, neque febrem intermittentem, neque acutam, neque alium quemcunque præcessifte morbum: potibus spirituosis autem se deditum fuisse fassus est.

Dum ego ægri curam fuscepi, pedes & femora, totusque venter immaniter tumuit, fcrotum adulti hominis caput magnitudine æquavit, penis quoque inflatus varieque intortus fuit, in abdomine præter manifestam fluctuationem hinc inde durities deprehendebatur.

Dedi oxymel colchicum, & quia viscera abdominalia simul infarcta erant, sequentem præscripsi mixturam:

B. aquæ. Fœnicul. unc. vi. terræ foliat. tart. dr. j. oxymell. colch. unc. ij.

M.

S.

252

S. omni bihorio fumat cochlearia duo, fcroto tumido fal decrepitatum applicatum eft.

Cum autem post aliquot dierum spatium nihil fere levaretur æger, quamvis urinæ copia affumtum potum multum superaret, alvusque libera esset, sed respirationis difficultati tussis ficca jungeretur, suasi, ut paracentess institueretur, præcipue quia in illo loco, ubi punctio steri solet, nulla durities percipiebatur, sperans fore, ut, quod sæpius vidi, & hydrops anafarca vasis abdominalibus a pressione liberatis imminuatur, vel saltem insigne symptomatum levamen contingat.

Jamque postero die omnia ad operationem necessaria parata erant, ast! examinato prius ægro, tumorem, post in-

ingentem per integram noctem miffam urinæ copiam, alvumque aliquoties dejectam, multum imminutum, refpirationemque liberiorem redditam, deprehendimus; hinc ab operatione abstinendum, eademque medicamenta continuanda effe, conclusimus.

Atque hoc modo intra menfis fpatium non tantum afcitis curatus, fed totum abdomen molle redditum eft, fcrotique & penis tumor evanuit, pedum tumor diutius perfiftebat, qui tamen iifdem medicamentis poft tres circiter feptimanas ceffit. Metu recidivæ retinui ægrum, ad vigefimam januarii ufque, quo die ad legionem fuam adeundi cupidus nofocomio valedixit fanus.

Hydrops anafarca in tribus aliis ægris a diuturna febre intermittente natus folo

folo oxymelle colchico intra breve temporis fpatium curatus eft.

Prima Decembris anni 1764 in nofocomium allatus eft miles, 30 circiter annorum, cui a gonorrhœa, intempeftive curata, tumor ortus eft in perinæo durus, immobilis, fenfim crefcens, dolensque, qui, dum in nofocomium venit, ovum gallinaceum magnitudine fuperavit.

Dolores non tantum in tumore, fed & in tefticulis, artubusque conqueftus eft æger, noctu auctos; tefticuli naturalem fervabant magnitudinem, urinam abfque impedimento mittere potuit.

Cicutæ efficaciam in fundendis tumoribus fcirrhofis in cancrum abeuntibus toties expertus non dubitavi eandem & in hoc cafu in ufum vocare.

Hinc

Hinc præmiffo purgante præscripsi: B. Extract. cicut. dr. ij

f. pil. gr. iv confpergantur pulvere liquiritiæ, fumat æger mane & vefperi pil. ijj.

Tumori facculos ex herba cicutæ aquæ & lacti intinctos applicari juffi de die, noctu emplastrum de cicuta applicatum est.

Hoc medicamento effeci, ut tumor intra octiduum minueretur, dolorque multum remitteret, ita, ut æger, jam de artuum doloribus magis conquereretur, quam de dolore tumoris in perinæo.

Cum jam extracto aconiti in curandis doloribus rheumaticis, arthriticisque, etiamfi a lue venerea ortum illi duxerint, omnibus reliquis etiam decantatiffimis remediis incaffum adhibitis, ali-

quo-

CAPUT VIII.

quoties cum successu usus fuissem, præfcriph:

B. Extract. cicut. dr. j.

— aconiti gr. iij.

256

m. f. pil. gr. iv.

S. ut mane & vespere fumat tres.

Quo facto non folum tumor absque fuppuratione fequente fenfim fufus est, fed & dolores artuum remiserunt.

Atque hoc folo medicamento intra quinque feptimanarum fpatium, & a tumore & a doloribus arthriticis, curatus eft æger.

Quinta enim januarii faniffimus e nofocomio exivit.

Dolores rheumaticos abíque febre in quacunque corporis parte fixos extracto aconiti facile brevique tempore curavi.

Men-

Menfe novembri fex milites fucceffive in nofocomium venerunt, quorum quidam intra fex, quidam intra decem ad fummum dies omni dolore liberati funt; quamvis bini horum partis, quam dolor occupavit, motu præ dolorum acerbitate caruerint.

Dabatur illis præmiffo, fi opus fuit, purgante mane & vesperi fimilis pulvis:

B. Extract. aconiti gr. i

facchari albi dr. ß

m. f. pulv. tenuiffimus.

Ut autem de aconiti effectu certior effem, neque decoctum, neque infuíum ipfis præscriptum fuit: poterant ad lubitum vel aquam fontanam, vel decoctum hordei cum liquiritia (qui potus nostris militibus communis est) bibere.

R

Do-

258

Dolores arthritici, fi non nimis inveterati fuerunt, eidem medicamento facile cefferunt; in inveterato autem malo diu continuandum fuit.

Arthritides venereæ, quæ mercurio fublimato, in fpiritu frumenti foluto, curari non poterant, folo hoc pulvere, ex aconiti extracto & faccharo quandoque brevi curabantur, quandoque autem addito, præfcripto pulveri, grano uno mercurii dulcis, res melius fucceffit.

Illis, qui nec mercurio fublimato, neque cicuta, quæ certe & in arthritide multum valet, neque extracto aconiti vel folo, vel mercurio dulci juncto fanari poterant, dabantur pilulæ fequentes.

Ŗ. Extract. cicut. dr. j.

extract. aconit. gr. iij.

m.

m. exacte & f. pil. gr. iv, conspergantur pulvere liquiritiæ.

S. mane & vesperi fumat tres.

Quid his pilulis effectum fit, fequentes bini cafus, maxime memorabiles, exemplo erunt.

Miles vigefima prima Julii 1764 in nofocomium allatus eft, ftranguria laborans; præterea autem doloribus arthriticis noctu auctis torquebatur.

Ex propria confessione, & confideratis omnibus fymptomatibus inventus eft venereus.

Stranguria brevi temporis fpatio curabatur, fed dolores arthritici nulli medicamento cefferunt.

Dum ego ægri curam fuscepi, præmisso purgante exhibui pulverem aconi-R 2 ti,

ti, ut fupra dictum est, nullum ab his aliquamdiu assumtis levamen sequebatur.

Hinc ad mercurium fublimatum cum fpiritu frumenti confugiebam, atque decoctum bardanæ fimul potandum dedi, fæviebat nihilominus magis arthritis, & pectore æger etiam laborare cœpit, hinc denuo ad priores pulveres deventum eft, qui etiamnum nihil effecere.

Interpofitis tamen purgantibus, & aliis medicamentis ufus iterum horum pulverum imperabatur ad decimam quintam ufque diem decembris, qua pilulas cicutæ cum kermes mineral. & mercurio dulci, quibus quandoque cum fucceffu ufus fum, ad fimiles morbos curandos, præfcripfi, fed falivatio vix aliquot affumtis pilulis orta harum continuationem prohibuit, bis enim jam, quod

quod tunc primo fatebatur, falivationem passus est æger.

Exhibito autem purgante, datoque decocto emolliente mox cohibita est falivatio.

Ea propter iterum pulverem aconiti, cui fimul pulvis ligni faffafras junctus eft, præfcripfi, fed parvum & vix notabile inde habuit levamen; tamen medicamento hoc diu continuabatur.

Dein fola cicuta in usum vocata est, & cum pectoris dolores simul conquereretur, infusum stipitum dulcamaræ simul præscriptum suit.

Aft re melius examinata in fterno, & coftis varias exoftofes deprehendimus, quarum una etiam in angulo maxillæ inferioris, in latere fcilicet dextro, tangi R 3 po-

poterat, cumque dolores ofteocopi per vices redirent majores, præscripsi:

B. Extract. cicut. dr. j.

extract. aconit. gr. iij

262

m. f. pil. gr. iv. conspergantur pulvere liquiritiæ

S. mane & vesperi sumat iij.

Quibus effectum eft, ut non tantum exoftofes folverentur, fed & dolores integre ceffarent ita, ut æger tandem trigefima prima Januarii 1765 valedixerit nofocomio.

Miles in principio menfis May 1764 in nofocomium allatus eft, arthritide venerea laborans, variis aptiffimisque ad hunc morbum curandum medicamentis tractatus nihil levaminis percepit.

Tandem mense Julio in thermas Baadenses missus est, ast! magis ibi sæviebant

bant dolores, ita ut balneo abstinere occasionemque exspectare debuerit, qua commode in nosocomium reportari potuerit, quod & septima septembris factum est.

Hic denuo mercurialibus & decoctis variis ufus eft, fed incaffum.

Tandem ego ægri curam vigefima tertia octobris fuscipiens, pulveres aconiti fimplices tentavi, fed vix notabile inde levamen percepit, noctu quippe doloribus immaniter fævientibus, ita, ut totus emaciaretur.

Addidi dein pulveri aconiti mane & vesperi gr. I mercurii dulcis, & decoctum althææ cum lacte potandum dedi.

Sed neque inde magna in melius mutatio facta est.

15

R 4 Hinc

Hinc æger ipfe petiit mercurium fublimatum, quem & lubens conceffi; modo magnam decocti cum lacte copiam fimul biberet; aft nec inde levabantur dolores.

Tandem ad pilulas cicutæ cum aconito fupra defcriptas deveni, inde mox dolores minuebantur, femperque æger noctu fomnum capere potuit, adeoque refocillatus eft, ut lecto furgere, & in cubiculo obambulare potuerit.

Et intra tres septimanas ab assumtis pilulis omni dolore caruit.

Retinui ægrum aliquamdiu in nofocomio, fed cum optime valere pergeret, legionem fuam revifendi cupidum quinta Februarii dimifi fanum.

Uxor cujusdam chirurgi præterquam quod menstrua inordinata, id est omni al-

altera feptimana citius feriusve habuerit, eaque adeo copiofa, ut quandoque fanguine defluxerit, paffionibus hyftericis admodum obnoxia fuit, varia ad moderandum menftruum fluxum applicata fuerunt medicamenta; decantatiffimis antihyftericis roborantibusque medicamentis paffionibus hyftericis obviam ibatur: his autem omnibus levamen quidem malorum in paroxyfmis, curatio vero integra obtineri non poterat.

Quo factum est, ut aliquamdiu omnia respueret medicamenta.

Sed paffiones hyftericæ adeo invaluerunt, ut non tantum ad levem terrorem iramve, fed & abfque notabili prægreffa caufa convelleretur quandoque fæpius per diem.

R 5

Acceffit his malis dolor lateris gravativus, per intervalla urens, & refpiratio difficilis; tandem accepto de morte matris nuncio repetitis vicibus una die diriffimas paffa eft convulfiones, atque ab illo tempore inter confabulationes amicorum fubito fæpe convulfa eft.

Cum jam iterato meum confilium imploraret, præscripsi:

B. Extract. cicut. dr. ij.

extract. hyofciami gr. xx. m. f. pil. gr. ij. confpergantur pulvere liquiritiæ.

S. ut ter de die sumat quinque.

His pilulis aliquamdiu affumptis non folum convulfiones non redierunt amplius, fed & dolor lateris ceffabat, & refpiratio naturalis reddebatur; & menftrua tempore & copia debitis fequebantur; & ut ver-

verbo dicam, adeo mutata est fœmina, ut quamvis in iram maxime proclivis, facileque terrenda prius, nihil jam mali ab oppositis illis animi affectibus patiatur, & in hunc usque diem fana vivit.

Expertissimus Brambilla serenissimi Archiducis LEOPOLDI chirurgus.

Juvenem, 14 annorum, qui jam a tribus annis difficili auditu laboravit, & nunc per plures menfes perfecte furdus fuit, curavi pilulis, quæ ex una parte extracti corticis peruviani, & ex binis partibus extracti cicutæ erant paratæ, ex confilio noftri Protomedici Domini Graffenhuber.

Tres milites gregarios magnis strumis affectos solo cicutæ extracto, & externo ex eadem herba somento, integre liberavi,

beravi, & aptos iterum ad fua fervitia restitui.

In binis diffipabantur ftrumæ benigna refolutione, in tertio autem fuppurando confumpta fuit ftruma.

Dominus Gottschener, medicus aulicus.

Extractum aconiti optimo cum effectu adhibui in amaurofi, ita quidem, ut æger vifum iterum recuperaverit.

Josephus Müller, chirurgus atzgerstorffensis, sequentia notat.

Vir, 63 annorum, in crure dextro magnum & fœdiffimum fiftulofum ulcus habuit, quod omnes carnes ad offa ufque corrofit.

Postquam plurima adhibuissem remedia fine effectu, applicui cataplasma ex cicuta, & saturato infuso cicutæ feci injectiones in finus; mox secesserunt carnes

nes corruptæ, putridæ, & novæ recreverunt, finus omnes perfecte claufi funt, & intra trimestre spatium hic æger fuit optime curatus, & est jam in secundum annum sanissimus.

Fœmina a pluribus annis in pede dextra habuit ulcus dolentissimum, & ad omnia remedia pertinax.

Exhibui illi interne extractum cicutæ, & pedem affectum bis quotidie per horam in cicutæ balneo detinui, & dein texi emplaftro de cicuta.

Hac ratione inter binos menses fanata eft, & jam in quintum annum bene valet.

Vir hortulanus binos tumores duros, magnos & immobiles habuit ad genu finiftrum jam per tres annos, hos folo cicutæ emplaftro diffipavi.

Aurigam curavi folo interno & externo cicutæ ufu, qui a quatuor annis tumorem fcirrhofum, & ovo anferino majorem in collo geffit.

Puer a binis menfibus habuit ventrem prætumidum, & afferis inftar durum, longo tempore ipfi dedi falia media, & purgantia fine effectu.

Dein exhibui cicutæ extractum, & defuper ut biberet cicutæ infufum, juffi. Spatio quatuor feptimanarum emolliebatur venter, dedi dein bis purgans ex granis xxx Jalapæ, quo multi vermes rotundi & longi prodierunt, & mifer penitus convaluit, qui jam contabefcere cœpit.

Rufticus in latere finiftro thoracis ulcus magnum, fordidum, faniofum habuit, quod neglectum ipfas coftas carie affecit. Hunc

Hunc folo cicutæ usu externo intra fex septimanas sanavi.

Fœminæ oritur fubito vefica magna, lata,gangrænofa in metacarpo manus dextræ, materies intus contenta intra paucum tempus vicinas partes ad offa ufque corrofit.

Advocatus aperui veficam, & effluxit fœtidiffima fanies, ulcus dein folo cicutæ infufo deligavi & fovi, malo mox limites ponebantur, & recreverunt novæ carnes, & optima cicatrix formata fuit.

Lanionem, qui fœdum, faniofum, & ferpens ulcus in labio oris inferiore habuit, quoque cicuta curavi.

Infans fœtidum ulcus habuit in capitis parte poffica, quod ad cranium ulque

usque penetravit, & creverunt in eo innumeri vermes admodum parvi.

Infpersi pulverem de cicuta, & lavi bis quotidie infuso cicutæ, mox enecabantur infecta, & ulcus clausur est.

Alium infantem eodem malo laborantem eadem methodo curavi.

Juvenis, 12 annorum latam maculam albam in oculo finistro habuit, imposui in hunc oculum omni mane paucam extracti cicutæ quantitatem, & jussi, ut oculum clausium teneret, quamdiu effet possibile; circa meridiem eundem oculum elui aqua stillititia cicutæ, hoc folo remedio macula disparuit, & juvenis bene videt.

Rufticus tota hyeme magno dolore vexabatur in brachio finiftro, quamvis multa adhiberentur remedia, auctus tamen OBSERVATA AB EXTERIS &C. 273 men est dolor, & brachium factum est rigidum.

Hunc balneo cicutæ, cum aqua & lacte parato, curavi.

Infans jusculo ebullienti exuritur ita, ut cutis ex scapula, humero, & brachio dextro pluribus in locis secefferit.

Mater per 14 dies varia adhibet remedia, fed infans femper pejus habet, febricitat, delirat.

Tandem ego advocatus, inveni ingentes cruftas exficcatas, fub quibus acris materies ufque ad offa penetravit, hinc inde caro fungofa excrevit.

Statim venam fecui, & injeci enema, dedique mixturam refrigerantem, quæ alvum leniter moveret, externe

S

præ-

CAPUT VIII. 274

præter cicutæ infusum, lacte paratum nil adhibui.

His infans perfecte curatus eft.

Parifiis mihi sequens morbi historia feribitur:

Nobilifima Matrona (55 annorum) a fex abhinc annis fluxu menftruo privabatur; & ab eo tempore advertit tumorem œdematofum & dolorem obtufum in pede finiftro. Sub initium anni 1764 excrevit inter os quartum & quintum metatarfi ejufdem pedis tumor, magnitudine nucem adæquans, durus, profundus, dolens, ruber, calens, & pulfans, qui abiit in fuppurationem & fponte ruptus multum puris fundebat.

Post tres septimanas apertura hujus tumoris forfice dilatabatur, caro erat fun-

fungofa, & offa metatarfi inveniebantur cariofa, tumor œdematofus fe fe extendit tres pollices fupra malleolum, laterales plantæ pedis partes erant quoque femper tumidæ, oriebantur finus, & inde fiebat ulcus fœdum.

Hoc in statu exhibebantur Nobiliffimæ huic ægræ aquæ minerales per binos menses, & applicabatur ex iisdem bis quotidie embroche, &, ut curatio fieret citius, adhibebantur fortissima remedia externa, quæ cariosum separarent. Ægra inde multum dolorem sensit, & ulcus reddebatur pejus.

Tandem confilio medicorum & chirurgorum eximebantur os cuboideum, & os tertium, quartum, & quintum metatarfi. Post dolentissimam hanc opera-

S 2

tio-

CAPUT VIII. 276

tionem ægra vires amifit, & penitus extenuata est.

Torofitas tamen & vires aliquantulum iterum redierunt ex ufu lactis. Manebat autem finus verfus parvum digitum, & ad fecundum os metatarfi oriebatur novus tumor, qui lanceola pertundebatur, & effluxit fanguis, & pus, & materies albumini ovi fimilis, remediis corrofivis & caufticis denudabantur offa, quæ omnia inventa funt cariofa.

Tentata efficaciffima remedia per multos annos vix ullum levamen adferebant. Tandem ad ufum cicutæ deventum eft, & hæc fpatio trium menfium adeo bonos præftitit effectus, ut ulcus totum fit optima cicatrice claufum: nullus amplius adeft dolor, difparuit

ruit cachexia, & est totus corporis habitus perfecte idem, qualis erat semper in statu sano, & vires sunt tantæ, ut ægra fulcris suffulta possit ambulare.

